LIBRARY
MAY 3 1982

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 18 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, BALANDŽIO [APRIL] 30, 1982 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 71-IEJI METAI

GEGUŽĖS PIRMOJI—TARPTAUTINĖ DARBININKŲ SOLIDARUMO ŠVENTĖ

KRISLAI

Vakarų Vokietijoj naujas laikraščiukas
JAV gydytojų trūkumas
Italijoje demonstracija prieš branduolinius ginklus
Sveikiname Aido Chorą 70 m. jubiliejaus proga
Gegužės 1-moji

IEVA MIZARIENĖ

Iš Frankfurt, Vakarų Vokietijos gavome, šešių puslapių laikraščiuką "Naujasis". Jis panašus į šešių puslapių laišką.

Įdomu, tai kad ten rašoma, jog Vilniaus "Tėviškės" draugijos kvietimu, iš Vakarų Vokietijos gimnazijos buvo tiek susidariusių studentų norinčių vykti į Lietuvą velykų atostogų proga, kad nebuvo galima visus "Tėviškės" draugijai priimti.

Ką į tai pasakys "veiksniai?"

□

Amerikos Medikų Asociacija praneša, kad Jungtinėse Valstijose daug kur trūksta gydytojų, ypatingai biedniesiems. South Dakota ir Mississippi valstijose 100,000 žmonių tėra tik 102 ir vos 106 gydytojai.

Mūsų sostinėje Washington, D. C. perteklius—daugiausiai gydytojų—519 tiems 100,000 žmonių!

Aišku, nepaisant kurioje valstijoje, gydytojų trūkumų nesimato turtingųjų tarpe. Jeigu turėtume gerai planuotą sveikatos priežiūros programą, tokių trūkumų nebūtų.

□

Milano, Italijoje, Italijos Komunistų Partija suorganizavo demonstraciją prieš branduolinius ginklus. Joje suplaukė daugiau 100,000 demonstrantų!

Prieš branduolinius ginklus paaštrėjo veikla Italijoje, kai praėjusiais metais Italijos valdžia patvirtino planus įsteigti 110 JAV svaidomųjų ginklų arti Comiso miestelio, Sicilijoje.

□

Sekmadienį New Yorke bus didelė šventė—tai mūsų Aido Choro koncertas ir 70 m. jubiliejaus proga banketas. Aidiečiai ruošiasi svečius kuopuikiausiai priimti. Rašant šiuos žodžius atrodo, kad turėsime du garbingus Tarybų Lietuvos svečius, kurie prisidės atlikti programą—tai LTSR liaudies artistas, tarptautinių konkursų laimėtojas, Vilniaus Valstybinės Operos solistas Vaclovas Daunoras ir jo akompanistas pianistas Povilas Bekionis.

Sveikiname Aido Choro narius ir mokytoją Mildred Stensler!

□

Ryt minėsime Gegužės Pirmąją, tarptautinę darbo žmonių šventę. Ši šventė bus plačiai minima visame pasaulyje, o daugiausia Tarybų Sąjungoje.

Kas tik galime, savo miestuose dalyvaukime demonstracijose. Tai mūsų, darbo žmonių šventė!

Didėja judėjimas už branduolinių ginklų užšaldymą

New York.—Atsiliepdami į visoje Amerikoje organizuojamą kampaniją už branduolinių arsenalų užšaldymą, pereitą savaitę aukštųjų mokyklų studentai daugelyje kolegijų surengė paskaitas, demonstracijas ir net vaidinimus. Pavyzdžiui, Columbia universitete apie 30 studentų, baltai išsidažę veidus, gulėjo universiteto aikštėje, vaizduodami branduolinės bombos aukas. Orkestras grojo gedulingą maršą, o universiteto kapelionas Rev. Paul Dinter skaitė tekstą apie žmonijos žuvimą.

Buvo ir savotiškos ironijos. Prieš branduolinį ginklavimąsi kalbėjo net tokie asmenys, kurie anksčiau patys yra tą ginklavimąsi rėmę. New Yorko New School kalbėtoju buvo buvęs JAV gynybos ministerijos ir CIA pareigūnas Dr. Herbert Scoville. Ethical Culture draugija kalbėtoju buvo pasikvietusi buvusį Valstybės sekretorių Cyrus Vance.

Hunter kolegijos studentų grupė buvo išvykusi į Washingtona ir tenai savo susitikimuose su senatoriais ir Pentagono pareigūnais reiškė savo nusistatymą prieš branduolinį ginklavimąsi.

Spauda rašo, kad maždaug prieš metus prasidėjęs judėjimas, vadinamas "Ground Zero", vis labiau ir labiau didėja. To judėjimo veikėjų eilėse yra įvairių profesijų žmonių, jų tarpe gydytojų, dvasininkų, mokslininkų, unijų atstovų ir paprastų darbininkų.

Olandijos karalienė už nusiginklavimą

Karalienė Beatrix

Washington. — Kalbėdama jungtinėje Kongreso sesijoje, Olandijos karalienė Beatrix pareiškė, kad nūdien nieko kito nėra svarbesnio Olandijos žmonėms, kaip abipusis balansuotas ir kontroliuojamas nusiginklavimas.

Karalienė lankėsi Amerikoje ryšium su JAV-Olandijos 200 metų sukaktimi nuo diplomatinių santykių užmezgimo.

Milanas. — Policija paskelbė, kad pereitą savaitę jai pavyko suimti Francesco Lo Bianco, raudonųjų brigadų teroristą, kurį teismas buvo nuteisęs už akių JAV gen. Dozier pagrobimo byloje. Jam paskirta 26 metai kalėjimo.

Nuoširdžiausiai sveikiname visus mūsų mieluosius skaitytojus ir rėmėjus!

Tegyvuoja pasaulio dirbančiųjų solidarumas! Tegyvuoja pasaulinė taika ir tautų draugystė!

Kanadoje lankosi Prancūzijos premjeras

Ottawa. — Pereitą penktadienį su oficialiu vizitu šešioms dienoms atvyko Prancūzijos premjeras Pierre Mauroy. Su Kanados vyriausybe jis tarsis prekybos, ekonominiais reikalais ir dėl technikos pasikeitimo tarp abiejų šalių.

Pereitą penktadienį svečias lankėsi Toronte, kuris laikomas angliškai kalbančiosios Kanados ekonominiu centru ir tenai susitikinėjo su biznio vadais ir provincijos pareigūnais.

Tai buvo pirmas atvejis, kai Prancūzijos vyriausybės galva išvyko toliau nei Ottawa ar Quebecas. Premjeras taip pat lankysis ir New Brunswick, kur apie trečdalis gyventojų yra prancūzų kilmės. Sekmadienį pusdienį jis praleido Montrealyje.

Sis Prancūzijos premjero apsilankymas vyksta pagal 1977 m. pasirašytąjį susitarimą tarp Prancūzijos ir Quebeco dėl vyriausybės galvų vizitų pasikeitimų. 1979 m. lankėsi premjeras Raymond Barre, pirma atvykdamas į Ottawą, o tik po to į Montrealį. Tada jis buvo patekęs į nemalonią padėtį, kai atsidūrė kovos lauke tarp federalinės valdžios pareigūnų ir Quebeco separatistų. Tuo metu Prancūzija vis dar buvo iš prezidento de Gaulle laikų paveldėtoje įtakoje. Charles de Gaulle, dar 1967 m. iš Montrealio miesto savivaldybės balkono šaukė "lai gyvuoja laisvas Quebecas!"

Munich. — Fed. Vokietijos socialdemokratų partija savo konvencijoje atmetė rezoliuciją, kurioje buvo kviečiama tuojau pat užšaldyti branduolinius ginklus. Rezoliucija buvo pasiūlyta kairiųjų frakcijos ir ji būtų įpareigojusi kanclerį Helmut Schmidt rūpintis, kad būtų sulaikyta JAV vidutinio dydžio branduolinių raketų dislokacija Vakarų Europoje.

SKRIS TSRS IR PRANCŪZIJOS ASTRONAUTAI

Paryžius. — Prancūzijos Erdvės tyrimo nacionalinio centro vedėjas Hubert Curien pranešė, kad pabaigoje birželio į erdvę bus paleista kapsulė su vienu prancūzu ir dviem tarybiniais kosmonautais.

Nuo pereitų metų spalio mėnesio netoli nuo Maskvos esančiame kosmonautų miestelyje tai kelionei praktikuojasi pik. lt. Jean-Louis Chretien ir Patrick Baudry.

Gavę iš Lietuvos "Tėviškės" draugijos pirmininko P. Petronio telegramą, "Aido" Choro 70-mečio jubiliejiniame koncerte dalyvaus Tarybų Lietuvos liaudies artistas, tarptautinių konkursų laureatas, Vilniaus Valstybinės Operos ir baleto solistas Vaclovas Daunoras. Jam akompanuos pianistas Povilas Bekionis.

San Salvador. — Chuntos prezidentas Jose Napoleon Duarte vadovavo boikotui prieš specialią neseniai išrinktojo steigiamojo seimo sesiją. Jo atstovaujama ir JAV remiama krikščionių demokratų partija seime laimėjo 24 vietas, bet ji negali sudaryti vyriausybės, nes kraštutiniai dešinieji gavo 36 vietų. Taigi, tik jie vieni ir dalyvavo sesijoje, kuri turėjo išrinkti laikinį seimo prezidentą. bet jo neišrinko, nes dar tebevyksta pasitarimai tarp paskirų partijų dėl visiems priimtino kandidato.

Nusiginklavimo konferencijoje

Geneva. — JAV atstovas nusiginklavimo konferencijoje Louis G. Fields Jr. painformavo spaudą, kad Varšuvos Pakto valstybės su Tarybų Sąjunga priešakyje pareiškė savo pritarimą sudaryti specialią darbo grupę, kuri parengtų planą išdiskutuoti ir apibrėžti klausimams, susijusiems su branduoliniu nusiginklavimu.

Toji grupė parengs ir komisijos pranešimą, kuris bus pateiktas šią vasarą Jungtinėse Tautose susirenkančiai nusiginklavimo konferencijai.

Sinaus sugrįžo Egiptui

Sharm El Sheikh, Egiptas.—Izraelio kariai balandžio 25 d. nuleido savo vėliavą, ir Sinajaus dykuma, kurią žydai buvo užėmę ir okupavę laikė per 15 metų, sugrįžo Egiptui.

Iškilmėse nedalyvavo nei Izraelio premjeras Menachem Begin, nei Egipto prezidentas Hosni Mubarak, bet jie buvo rodomi per TV kartojant žodį "taika".

Izraelitai buvo kai kur tą dykumą apgyvendinę ir turėjo nemažai bėdos, kai tie žmonės buvo atsisakę išsikraustyti. Teko net ir kariuomenę naudoti.

Prez. Reagan telefonu pasikalbėjo su Izraelio premjeru ir Egipto prezidentu, pasveikindamas juodu, kad prisideda prie taikos sustiprinimo Artimuosiuose Rytuose.

Jungtinės Tautos. — Čia didėja veikla už Izraelio išmetimą iš šios tarptautinės organizacijos. Ją suka arabų kraštai, ieškodami sąjungininkų Azijos ir Afrikos kraštų tarpe. Izraelis kaltinamas Jungtinių Tautų rezoliuciju nepaisymu.

Carteris profesoriaus

Buvęs prez. Jimmy Carter rišasi Emory kolegijos kaklaraištį.

Atlanta. — Daugiau kaip metus rašęs savo memuarus, buvęs prez. Jimmy Carter anądien čia spaudos konferencijoje paskelbė, kad nuo rugsėjo mėnesio jis pradėsiąs profesoriauti vietiniame Emory universitete.

Apie ką jis dėstys? Ogi skaitys paskaitas apie vyriausybę ir tarptautinius klausimus.

Priedo prie tos žinios buvęs prezidentas dar pridėjo, jog tiek prez. Reagan, tiek valstybės sekretorius Haig per mažai dirba taikos reikalui Artimuosiuose Rytuose.

KARŠTĖJA ARGENTINOS-BRITANIJOS KONFLIKTAS

Washington. — Argentinos kvietimu posėdžiavo Amerikos valstybių organizacijos atstovai, bet nieko nenusprendė, nors visi kalbėjusieji pabrėžė, jog mažai teturima laiko taikingai konfliktui dėl Malvinų-Fakland salų išspręsti. Kai posėdžiai vyko, tuo metu britai jau buvo atsiėmę iš Argentinos South Georgia salą. Argentina Malvinų-Fakland salas prisijungė balandžio 2 d.

Rašant šias eilutes, dar nebuvo tikrų žinių apie britų dalinių išsikėlimą Falkland salose, kur argentiniečiai esą gerai įsitvirtinę. Bet strategai aiškino, jog britai bandys pulti tose vietose, kur argentiniečiai mažiausiai pasiruošę.

Britų premjerė Thatcher parlamente kalbėjo labai karingai nusiteikusi, tvirtindama, jog laiko labai mažai likę, ir jei nepavyks diplomatiniu keliu salų reikalą išspręsti, bus panaudota jėga, kaip jau panaudota atsiimant South Georgia salą, kuri yra 1,250 mylių nuo Argentinos krantų.

Vėl buvo kalbų, jog diplomatijos imsis JAV Valstybės sekretorius gen. Haig, kuris jau ir taip daug laiko praleido, skraidydamas tarp Londono ir Buenos Aires. Bet Argentinoje, kur pirma žmonės demonstravo prieš britus ir jų agresiją, dabar, sako, nuotaikos krypsta prieš karinę vyriausybę, kuri kaltinama, kam leidusi tą salą atsiimti.

Argentinos užs. reik. ministras Nicanor Costa Mendez kalba Amerikos valstybių organizacijos posėdyje.

Tarybų Sąjungos užsienių reikalų ministerija paskelbė, jog bus laikomasi neutralumo. Maskvos TV komentatoriai aiškino, jog tame konflikte gali būti pavojaus, ypatingai tiems, kurie jį išprovokavo. Komentatoriai kritikavo valstybės sekretoriaus Haig tarpininkavimą, aiškindami, jog Britanija ir JAV ruošiančios konspiraciją, nes norinčios tame regione išplėsti NATO įtaką.

"Mūsų laikais politinės problemos nėra sprendžiamos laivyno, ir neokolonistai turės tai patys patirti ant savo kailio", aiškino komentatorius. Jis sakė, kad tikriausias kelias tam konfliktui išspręsti—tai grįžimas į Jungtines Tautas.

TRUMPAI

Mexico City. — Didžiausias Meksikos dienraštis "Excelsior" trimis serijomis paskelbė Raymondo Ruva Palacio rašinį apie tai, kaip per pastaruosius 30 metu Amerikos Centrinė žvalgyba naudojo Meksiką savo šnipinėjimui Lotynų Amerikoje. Autorius teigia, kad CIA laikė Meksiką savo baze kovai prieš socialistini ir bendrai progresyvų judėjimą Lotynų Amerikoje. Ji rinko žinias apie įvairių socialistinių šalių diplomatus ir Meksikos teritorijoje treniravo kontrarevoliucinį elementą.

Peking. — Spauda skelbia, kad Kinijos premjeras Zhao Ziyang esas pasiryžęs pravesti stambias reformas savo vyriausybėje. Jis savo planus pateikė specialiam parlamento komitetui patvirtinti. Reformas premjeras pradeda nuo savo raštinės—savo pavaduotojų skaičiu sumažina iš 13 iki dviejų.

Dacca. — Naujoji karinė Bangladesho vyriausybė pradėjo valymus ir pakeitimus visose įstaigose. Pirmiausia atšaukė 15 ambasadorių, kurių tarpe yra ambasadoriai JAV ir Tarybų Sąjungoje ir atleido 18 aukštų pareigūnų.

Pereitą savaitę buvo padaryta pakeitimų užsienio reikalų ministerijoje ir jos skyriuose užsieniuose. Uždaryta net devynios užsienyje prekybos atstovybės.

Vatikanas. — Lenkijos primas arkivyskupas Jozef Glemp atvyko čia pasitarti su popiežium Jonu Paulium II dėl padėties Lenkijoje, o ypatingai del bendros akcijos už paleidimą kalinių, kurie tapo suimti krašte įvedus karo stovį. Prieš atvykdamas į Romą, ark. Glemp buvo susitikęs su Lenkijos Tautinės tarybos pirmininku gen. Jaruzelskiu. Apskaičiuojama, kad esama apie 3,000 kalinių.

Brussels. — Daugiau kaip 25 tūkstančiai jaunuolių pereitą sekmadienį žygiavo miesto gatvėmis, reikalaudami, kad vyriausybė parūpintų jiems darbo. Šiuo metu Belgija turi apie 10 proc. bedarbių ir apie pusę iš 425 tūkst. bedarbių sudaro žmonės iki 30 metų amžiaus.

Tokyo. — Balandžio 26 d., apie 200 mylių nuotolyje nuo sostinės esantis Asama ugniakalnis vėl prasiveržė po 7 metų ir apdengė visą miestą geroku pelenų sluoksniu.

Ankara. — Buvęs Turkijos premjeras Bulent Escevit, šiuo metu laikomas namų arešte viename kariuomenės kalbų mokyklos barake, vėl traukiamas atsakomybėn už karinio stovio įstatymų pažeidimą. Jį dabar karinė chunta baus už tai, kad davęs pareiškimą norvegų TV.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months... $6.50
Canada, Lat. Amer., per year . $15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . $8.00
Foreign countries, per year ... $15.00	Foreign countries, 6 months ... $8.00

Pirmosios Gegužės Šventė

Pažangusis pasaulis šiais metais švenčia Tarptautinę darbo žmonių šventę, Gegužės pirmąją **kovos už taiką ženkle**. Neperdėsime pasakę, kad anksčiau istorijoje pasaulis niekad nestovėjo taip arti katastrofos, kaip dabar—**pasaulinio mąsto katastrofos**, kurią žmonijai atneštų termobranduolinis karas. Taip pat neperdėsime pasakę, kad niekad pasaulio istorijoje nebuvo tiek žmonių pasiruošusių kovoti už taiką, tai yra, tai katastrofai pastoti kelią. Po tuo kovos už taiką ženklu pasaulis šiemet mini tradicinę darbininkijos šventę!

Toji šventė perėjo eilę stadijų. Nepažintų jos tie ankstyvieji kovotojai už reikalus darbininkų, kurie dar 19-ajame šimtmetyje pirmąji kartą tą šventę minėjo Chicagoje, Amerikos industrinių Vidurvakarių širdyje, mieste, kuris yra Amerikos lietuviams toks nuosavas! . . . Kaip tie pirmieji kovotojai nustebtų matydami, kaip dabar toji šventė švenčiama kiekvieno kontinento šalyse, kur socializmas triumfuoja: nuo Tarybų Sąjungos iki Vietnamo, nuo Kinijos iki Jemeno, nuo Angolos iki Kubos, nuo Čekoslovakijos iki Nikaragvos, nuo Laoso iki Rumunijos, nuo Etiopijos iki Rytų Vokietijos,—ir dar ir dar ir dar! . .

Mūsų gimtinėje Lietuvoje kiek daugiau negu prieš keturis dešimtmečius pogrindžio kovotojai naktį prieš Pirmąją Gegužės tai vienur tai kitur slaptai iškeldavo raudoną vėliavą . . . Šiandien toji vėliava išdidžiai plėvėsuoja ant Gedimino kalno Vilniuje, Laisvės Alėjoje Kaune, prie Baltijos jūrų, prie Šešupės, Šventosios, Nevėžio, Ventos, Dubysos, Neries krantų . . . .

Ir toji sukaktis švenčiama ne tik ten, kur socializmo jėgos jau prie vairo. Taip, pavyzdžiui, Vakarų Europoje, kur dar kapitalistinė sistema tebeveikia, bet kur liaudies jėgos jau išsikovojusios nemaža koncesijų, kur formuojasi naujos kairiosios koalicijos, kur jau ne taip toli iki socializmo: Italijoje—Romoje ir beveik visuose didžiuosiuose miestuose kairieji valdo savivaldybes; Prancūzijoje socialistai ir komunistai veikia kartu valdžios kabinete; Vakarų Vokietijoje prie vairo socialdemokratai; Ispanijoje ir Portugalijoje, kur dar neseniai egzistavo fašistiniai režimai, šią Pirmąją Gegužės vyksta didžiulės demonstracijos. Panašiai Graikijoje, kur prie vairo irgi socialdemokratai.

Bet kaip mūsų šalyje, šalyje, kur Pirmoji Gegužės gimė? Nors plačios organizuotos darbininkų masės čia gatvėse nedemonstruoja kaip Europoje ir kituose kontinentuose, šiais metais toji šventė čia visvien turi ypatingą reikšmę. Amerikos žmonės išsijudina—kovoti už savo ekonomines teises ir už taikos apsaugą. Nors organizuotosios darbininkijos tik maža dalis, kairiečių vadovybėje formaliai tąją šventę mini, tos šventės dvasia stipriau jaučiama, negu bet kada praeityje. Šį pavasarį JAV taikos judėjimas mobilizuoja savo jėgas ir rengiasi **didžiulei demonstracijai** prieš termobranduolinį karą. Ji įvyks birželio 12-ąją dieną. Toje demonstracijoje, tikimasi, dalyvaus apie **pusė milijono žmonių**. Bet tai nebus vien demonstracija už taiką. Taikos judėjimas pradeda vis labiau jungti savo pastangas su kova prieš Reagano reakciją bendrai, prieš ekonominį neteisėtumą, prieš moralinį supuvimą, prieš rasizmą, moterų nelygybę, senesnėsės kartos beviltę, jaunimo skerspaines—vis fenomenus, kurie Amerikos masėms neleidžia gyventi sveiką, našų, viltingą gyvenimą.

Konkretiškai Amerikos darbo žmonės šią pirmąją gegužės dar nežengs masiniai demonstracijose, kaip Paryžiuje, Maskvoje, Romoje, Kalkutoje, Meksikos mieste . . . Bet savo dvasioje jų kova už taiką yra to viso pasaulinio judėjimo už geresnę ateitį žmonijai dalis.

Mes, pažangieji Amerikos lietuviai šios šventės proga sveikiname visus Amerikos darbo žmones ir kituose kontinentuose, ypač darbo žmones socialistinėse šalyse ir ypatingai darbo žmones gimtinėje Lietuvoje,—sveikiname proga šios garbingos šventės, kurią mes, amerikiečiai, pasauliui paskelbėme.

Padėtis Malvinų salose

Rašant šiuos žodžius Britanijos laivynas jau arti Malvinų (Falklando) salų.—Kalbama kad britai bandys išsodinti jėgas ne Malvinose, bet tolokai esančioje Pietų Georgijos saloje, kuri yra žymiai toliau nuo Argentinos krantų.

Konservatorių valdžia Britanijoje, kaip atrodo, šiuo momentu, pasiryžusi nusileisti Argentinai, o Argentinos reakcinė valdžia pasiryžusi britams nedaryti koncesijų. Mat, abi valdžios, jeigu jos pasirodytų neryžtingomis—, baigtų savo dienas. Tad, kaip du užsispyrę ožiai, Londono ir Buenos-Aireso valdžios pučia į savo šovinistines dūdas.

Tiesa, mūsų nuomone daugiau teisybės yra Argentinos argumentuose. Britai, nežiūrint visko, tas salas valdė kaip **kolonialė jėga**, nors jie gali teisintis, kad tų salų gyventojai ne argentiniečiai, o britų kilmės kolonistai. Bet jų iš viso mažiau negu du tūkstančiai, o geografiniai salos tikrai yra dalis Argentinos.

Būtų tragedija, jeigu dėl tų salelių kariautų! Juk jos yra beveik neapgyventos, išsivystytų platesnis ginkluotas konfliktas. O gal ten norima galią suteikti gyventojų daugumai, **avims**, kurių Malvinose-Falklanduose net keli šimtai tūkstančių? . . .

TSRS ŠŪKIAI 1982 METŲ GEGUŽĖS 1-AJAI

Tegyvuoja Gegužės pirmoji—darbo žmonių tarptautinio solidarumo kovoje prieš imperializmą, už taiką, demokratiją ir socializmą diena!

Visų šalių proletarai, vienykitės!

Broliškai sveikiname kapitalistinių šalių darbininkų klasę! Šlovė kovotojams prieš išnaudojimą ir monopolijų priespaudą, už darbo žmonių teises, už taiką, demokratiją!

Broliškai sveikiname tautas, išsivadavusias iš kolonijinio jungo, kovotojus už nacionalinės nepriklausomybės stiprinimą ir socialinę pažangą!

Karštai sveikiname Afrikos tautas, kovojančias prieš imperializmą ir rasizmą, už laisvę ir nepriklausomybę!

Karštai sveikiname Lotynų Amerikos tautas, kovojančias prieš imperializmą ir reakciją, už demokratinį savo šalių vystymąsi!

Karštai sveikiname Salvadoro patriotus, pasiaukojamai kovojančius prieš kruviną reakcijos terorą ir imperializmo kišimąsi, už demokratiją ir socialinę pažangą!

Karštai sveikiname didvyriškąją Nikaragvos liaudį, narsiai kovojančią už liaudies demokratinės revoliucijos iškovojimų įktvirtinimą, prieš imperializmą ir reakciją!

Broliškai sveikiname Čilės darbo žmones, visus demokratus, pasiaukojamai kovojančius prieš fašistinę chuntą!

Broliškai sveikiname fašistiniuose kalėjimuose kenčiančius kovotojus už laisvę, demokratiją ir socializmą!

Laisvę imperializmo ir reakcijos kaliniams!

Karštai sveikiname arabų tautas, kovojančias prieš Izraelio agresiją ir imperializmo diktatą!

Testiprėja Tarybų Sąjungos ir arabų draugystė!

Europos šalių tautos! Ryžtingai stokite prieš naujo Amerikos raketinio branduolinio ginklo dislokavimą Vakarų Europoje!

Europai—taika, saugumas ir bendradarbiavimas!

Azijos šalių tautos! Kovokite prieš imperializmą, neokolonializmą ir hegemonizmą, už taiką ir saugumą!

Tebūnie Azija pasitikėjimo ir bendradarbiavimo žemynas!

Pasaulio tautos! Ryžtingai atremkite agresyvius imperializmo, militarizmo ir revanšizmo kėslus!

Apribokime ginklavimosi varžybas, mažinkime įtempimą, pašalinkime karo grėsmę!

Taikos šalininkai! Dar daugiau pastangų skirkite šventai kovai už didžiausią teisę—teisę gyventi!

Ryžtingai stokite už branduolinio, neutroninio ir cheminio ginklo uždraudimą!

"Ne"—branduoliniam karui!

Pasauliui—taika!

TARYBŲ VALDŽIA IR LIAUDIES GEROVĖ

Pagrindinis Tarybų valdžios siekis—liaudies gerovė. Aštuntajame dešimtmetyje įgyvendinta plačiausia per visą šalies istoriją liaudies gyvenimo lygio kėlimo programa. Tam skirta beveik du kartus daugiau lėšų negu per ankstesnį dešimtmetį. Todėl realiosios pajamos vidutiniškai vienam gyventojui padidėjo beveik pusantro karto.

Lietuvai įsijungus į tarybinių respublikų sąjungą, susidarė palankios sąlygos ekonomikai ir kultūrai vystytis, darbo žmonių gerovei kelti. Jau pirmaisiais Tarybų valdžios metais buvo likviduotas nedarbas, įvestas nemokamas mokslas ir medicininis aptarnavimas. Lietuvoje, kaip ir visoje Tarybų Sąjungoje, nuosekliai įgyvendinamos svarbios priemonės darbo užmokesčiui tobulinti ir didinti. Per praėjusį penkmetį realiosios pajamos vidutiniškai vienam gyventojui padidėjo 19 procentų. Gerėja socialinis dirbančiųjų aprūpinimas. Dabar pensijas ir pašalpas gauna 672 tūkstančiai respublikos gyventojų. Pensijas gauna ir kolūkiečiai. Be darbo užmokesčio gyventojai vis daugiau gauna išmokų ir lengvatų iš visuomeninių vartojimo fondų. Jais naudojasi kiekviena šeima, kiekvienas žmogus. Tai valstybės išlaidos nemokamam mokslui, nemokamam gydymui, pensijoms mokėti, pašalpoms ligos atveju ir įvairiems kitiems darbo žmonių reikalams.

Tarybų Lietuvoje vykdoma plati gyvenamųjų namų statyba. 1946-1981 metais pastatyta 39 milijonai kvadratinių metrų bendro gyvenamojo ploto. Tai maždaug prilygsta šešiems tokiems pusmilijoniniams miestams, kaip dabartinė Lietuvos sostinė Vilnius. Vien tik per praėjusį penkmetį gavo naujus butus arba pagerino buto sąlygas maždaug 750 tūkstančių gyventojų. Sparti gyvenamųjų namų statyba užtikrina kiekvieno piliečio konstitucinę teisę į gyvenamąjį plotą. Šią teisę taip pat užtikrina nedidelis mokestis už butą, kuris sudaro ne daugiau kaip 5 procentus mėnesinio uždarbio.

Nemokama medicininė pagalba prieinama visiems darbo žmonėms. Lietuvoje yra 204 ligoninės. Lovų skaičius jose siekia 41 tūkstantį. Žmonių sveikata rūpinasi 13,4 tūkstančio gydytojų. 10-čiai tūkstančių gyventojų tenka 38 gydytojai, 104 vidurinio medicinos personalo ir 117 lovų ligoninėse. Šimtai tūkstančių darbo žmonių kasmet gydosi ir ilsisi sanatorijose bei poilsio namuose.

Tarybų valdžia sudarė visas sąlygas liaudies švietimui. Įgyvendintas visuotinis vidurinis jaunimo mokymas. Mokslas ne tik nemokamas, bet pažangūs moksle studentai ir technikumų bei profesinių technikos mokyklų moksleiviai gauna stipendijas.

Tarybų valdžia, sparčiai vystydama ekonomiką ir kultūrą, siekia vis geriau tenkinti didėjančius žmonių materialinius ir dvasinius poreikius.

V. Siudikas

Pradėjęs antrąjį šimtmetį

Rokiškio rajone, Kazliškio apylinkėje, Latvelių kaime, prie plačiašakių eglių miško prigludusi Antano Jakšto sodyba. Trobesiai kaip ir kitų, sode medžiai irgi jau ne vieną dešimtmetį vaisiais vaišina. Įdomu tik tai, kad jos šeimininkas sulaukė garbingo amžiaus — 105 metų. Jis dar pasitvarko apie namus, praėjusią vasarą su dalgiu sode pjovė žolę.

A. Jakštas vaizdžiai sugeba pasakoti. Ypač su didele meile jis kalba apie žemę, visų mūsų maitintoją, apie žmones.

Jonas TALUTIS

SAULEI NUSILENKTI

Salomėja NĖRIS

Pavasaris — —
Dainuot ims alyva —
Upelė virpa — vėl gyva,
Padangių nemunu pietys
Ritena debesų lytis.

Pavasaris — —
Beržo šakelė srovena
Jo žalsvas kraujas —
kraujas mano.
O laisvės nerimas lakus
Su vėju gairina laukus.

Pražydo šilagėlės.

V. Daraškevičiaus nuotr.

Ar viską žinome apie druską?

Dabar vis dažniau tenka išgirsti, kad daugelį ligų sukelia druska. Paprasta druska, kuria sūdome maistą. Štai ką apie tai sako TSRS Mokslų Akademijos narys korespondentas M. Samsonovas.

Su panašiais klausimais mums tenka dažnai susidurti. Pastebėjome, kad žmogus mityboje kartais puola į kraštutinumus. Tai jis pradeda labai vertinti vieną produktą, tai vėl, jį metęs, imasi kito. Kartais žmonės pradeda valgyti tik žalią maistą, o kartais be saiko ilgai jį verda. Kitas minta tik augalinės kilmės produktais ir iki pavojingos ribos sumažina baltymų, riebalų ir angliavandenių kiekį. O juk viskam turi būti saikas.

Kvietimas saikingai maitintis reiškia, kad žmogaus organizmą nepatartina apsunkinti nereikalingomis kalorijomis. Tai kvietimas saugoti širdį, kraujagysles — saugoti sveikatą.

Žmogus nuo seno vertino druską. Ji visada buvo šalia duonos. Su duona ir druska pasitinkame jaunavedžius, brangius svečius. Mūsų protėviai iš patirties žinojo, kad druska būtina žmogaus organizmui. Dabar mes žinome, kad ji būtina mūsų ląstelėms, mūsų audiniu skysčiams.

Kiekvieno sveiko žmogaus organizmas turi apie 300 gramų druskos ir nuolat šias atsargas naudoja. Todėl druskos atsargas turime vis papildyti. Jeigu organizmui stinga šių sūriųjų kristalų, žmogus pradeda blogai jaustis.

Akademikas A. Pokrovskis, kuris sukūrė subalansuoto maitinimo teoriją, sveikam žmogui kasdien rekomenduoja suvalgyti 10—15 gramų druskos. Tačiau žmogui reikia gerai pažinti save. Jeigu jis dirba sunkų fizinį darbą, jeigu gyvena karštyje, druskos jam reikia daugiau.

Klaidinga manyti, kad hipertoniją sukelia druska. Lemiamą reikšmę čia neabejotinai turi nervinė itampa, psichoemociniai protrūkiai — tai jie visų pirma pažeidžia kraujagyslių tonusą ir normalų arterinį kraujospūdį. Na, o druskų perteklius, esantis žmogaus organizme, yra tik vienas iš antraeilių faktorių.

Mityboje žmogui neverta pulti iš vieno kraštutinumo į kitą. Pavyzdžiui, jeigu piktnaudžiausite druska, nuolat persūdysite valgį, tai gali pakenkti medžiagų apykaitai. Kai kuriems ligoniams druskos perteklius yra pavojingas. Antai hipertonine liga sergantiems ligoniams dėl druskos būtina pasitarti su gydytoju. Kai kuriems ligoniams valgomoji druska yra pakeičiama kitokia druska, žolėmis bei sultimis.

Vilniaus "Tiesa"

GEGUŽĖS PIRMOJI—DARBININKŲ ŠVENTĖ

Amerikos darbininkams Gegužės pirmoji yra istoriniai svarbi diena. Tą dieną 1886 metais Chicagoje įvyko didžiulės darbininkų demonstracijos su kuriomis kruvinai susidorojo policija.

1889 metais 2 Internacionalo Paryžiaus Kongresas nutarė Gegužės Pirmąją įamžinti —tarptautine darbo žmonių švente ir viso pasaulio solidarumo diena.

Minėdami Gegužės pirmąją mes visi gyvenantys Amerikoje lietuviai pilnai pritariame viso pasaulio žmonijai, kuri kovojo ir stojo už įtempimo mažinimą ir už branduolinio ginklavimosi varžybų įšaldymą, tautų draugystę ir taiką.

Jau seniai Washingtonas ir Baltasis namas nematė tokių didžiulių demonstracijų, kokios dabartiniais laikais Washingtone ir kituose Amerikos miestuose vyksta prieš prezidentą Reagan, kad jis mažina beturčių žmonių pragyvenimą, o skiria didžiules pinigų sumas Pentagonui.

tagonui.

Visų taikos žmonių kongresas ir organizacijos protestuoja ir priima šūkius už daugiau maisto biedniesiems žmonėms ir už nesikišimą į Nikaragvą ir Salvadorą.

Visų organizacijų Kongresas suorganizavo daugiau kaip 10,000 žmonių demonstraciją New Yorke kovo 24 dieną. Kai prezidentas nuvyko į Chicagą, ten jį sutiko didelės demonstracijos. Vasario 8 dieną prez. Reagan buvo nuvykęs į Bloomington, Minn. Jį sutiko daugiau 5,000 demonstrantų. Kitą dieną Des Moines, Iowa, ir ten buvo sutiktas 2,000 žmonių. Kai prez. nuvyko į Chicagą ir ten buvo demonstracijos prieš ekonominę jo politiką ir kišimąsi į Centrinę Ameriką, taip pat vyko demonstracijos Indianapoly.

Vyksta didelis pasiruošimas Gegužes Pirmąjai dienai: tūkstančiai žmonių vyks į Washington, D. C. protestuoti prieš prezidento Reagan karinę politiką ir už užšaldymą branduolinio ginklavimuosi.

Žmonių Kongresas ruošiasi didžiulei demonstracijai prieš branduolinį ginklavimasi, kai prez. Reagan atvyks į New Yorką birželio 12 dieną pasakyti kalbą Jungtinių Tautų organizacijoje.

P. Sausis

IŠ LAIŠKŲ

Mieli laisviečiai!

Pirmieji pavasario žiedai primena, kad jau artėja nuotaikingiausia darbo žmonių šventė—Gegužės pirmoji. Tačiau širdį slėgia tai, kad Jūsų karo vanagai, vaikydamiesi didelio pelno, sparčiai gamina baisius, žmoniją naikinančius ginklus, remia ir ginkluoja reakcingiausias padugnes, grasina taikiam pasauliui, tautų nacionaliniam savarankiškumui, smaugia savo liaudį. Norisi tikėti, kad Amerikoje atsiras blaivaus proto žmonių ir sudraus tuos avantiūristus, išaiškins jiems, kad ginklas gali susprogdinti ir tą, kuris jį gamina.

Nuoširdžiausiai sveikinu visus pažangiuosius žmones Gegužės pirmosios proga. Linkiu ir toliau nenuilstamai stiprinti tvirtą taiką žemėje. Būkite sveiki ir energingi.

Vandalinas Junevičius

Kaunas

*

Gerbiamieji,

Per Lietuvos miestus ir kaimus eina gražus pavasaris. Jau pasirodė pavasario pranašai vyturiai ir varnėnai. Greitai pradžius dirvos ir artojai skubės į laukus: prasidės didysis darbymetis—sėja. Tad ir Jus sveikinu su Pavasario švente, su pavasariu.

Kęstutis Balčiūnas

"Aido" Chorui

Septynios dešimtys metų praėjo,
Kaip "Aidas" lietuvių skambėti pradėjo;
Jis skelbia pasauliui lietuvišką dainą,
Jo garsas plačiai po Ameriką eina.

Tad "Aide" aidėki plačiai po pasaulį,
Lai šviečia visuomet Tau rytmečio saulė,
Lai ryžtas vis šviečia veiduos dainininkų,
Lai dainą Jūs girdi plčiausiai aplinkui!
Garbė Jums, šaunuoliai, per amžius tebūna,—
Nuoširdžiai Jus sveikin' Kęstutis Balčiūnas.

Šaunaus jubiliejaus proga visiems "Aido" choristams sveikatos, laimės, stiprybės, jėgų, valios ir daug daug dainų linki.

Kęstutis Balčiūnas

LIETUVOS TSR „ŽINIJOS" DRAUGIJOS X SUVAŽIAVIMAS

VILNIUS, IV. 13.

Valstybiniame akademiniame operos ir baleto teatre prasidėjo Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos X suvažiavimas. Jo delegatai atstovauja beveik 50 tūkstančių draugijos narių.

Prezidiume — draugai P. Griškevičius, A. Barkauskas, R. Songaila, V. Sakalauskas, L. Šepetys, V. Baltrūnas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja L. Diržinskaitė, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, visasąjunginės „Žinijos" draugijos valdybos pirmininko pavaduotojas, Lenino premijos laureatas akademikas V. Goldanskis, kiti vadovaujantys partiniai, tarybiniai, profsąjungų, komjaunimo darbuotojai, kultūros ir mokslo veikėjai, draugijos aktyvistai.

Suvažiavimą pradėjo respublikinės „Žinijos" draugijos valdybos pirmininkas, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos visuomenės mokslų skyriaus akademikas sekretorius **V. Niunka.**

Į suvažiavimo garbės prezidiumą vieningai išrenkamas TSKP CK Politinis biuras su TSKP CK Generaliniu Sekretoriumi, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininku draugu L. Brežnevu priešakyje.

Išrenkami suvažiavimo darbo organai — mandatų ir redakcinė komisijos, sekretoriatas.

Patvirtinama suvažiavimo darbotvarkė:

1. Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos valdybos ataskaita;

2. Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos revizijos komisijos ataskaita;

3. Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos valdybos rinkimai;

4. Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos revizijos komisijos rinkimai;

5. Delegatų į visasąjunginės „Žinijos" draugijos VIII suvažiavimą rinkimai.

Lietuvos TSR „Žinijos" draugijos valdybos ataskaitą padarė valdybos pirmininkas **V. Niunka.**

Suvažiavimo prezidiumas. V. Gulevičiaus nuotr. [ELTA]

Revizijos komisijos ataskaitą perskaitė komisijos pirmininkas, Lietuvos TSR Mokslų Akademijos narys korespondentas profesorius **A. Žilėnas.**

Diskusijose dėl ataskaitinių pranešimų kalbėjo Lietuvos TSR Mokslų Akademijos prezidentas, Socialistinio Darbo Didvyris **J. Matulis,** partijos Panevėžio miesto komiteto antroji sekretorė **T. Bitinaitė,** Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras **H. Zabulis,** Lietuvos TSR karinis komisaras **V. Mickevičius,** Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto katedros vedėjas **A. Sabaliauskas,** Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Matematikos ir kibernetikos instituto direktorius akademikas **V. Statulevičius,** Lazdijų rajono Seirijų vidurinės mokyklos mokytoja **B. Jonuškienė,** „Tėviškės" draugijos valdybos pirmininkas **P. Petronis,** Lietuvos TSR žemės ūkio ministro pirmasis pavaduotojas **S. Vasiliauskas,** Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto rektorius **J. Aničas,** Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto katedros vedėjas **J. Markulis,** Lietuvos TSR valstybinio plano komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas **B. Zalkauskas,** Lietuvos TSR teisingumo ministras **P. Kūris,** Respublikinės Profesinių Sąjungų Tarybos sekretorius **R. Baltrušaitis,** Panevėžio rajono Uliūnų tarybinio ūkio mechanizatorius **V. Pukys,** Lietuvos TSR Mokslų Akademijos chemijos ir biologijos mokslų skyriaus akademikas sekretorius **L. Kairiūkštis,** visasąjunginės „Žinijos" draugijos valdybos pirmininko pavaduotojas **V. Goldanskis.**

Mandatų komisijos pranešimą padarė jos pirmininkas, Šiaulių K. Preikšo pedagoginio instituto rektorius **V. Bendikas.**

Suvažiavimas gavo sveikinimo telegramų iš broliškų respublikų „Žinijos" draugijų.

Vilniaus "Tiesa"

SKAIČIAI IR FAKTAI

• Tarybų Sąjungoje moterys sudaro 51 procentą darbininkų ir tarnautojų. Liaudies ūkyje dirba 84,3 procento darbingo amžiaus moterų.

• Iš tūkstančio moterų (vyresnių kaip 10 metų) 191 turi aukštąjį, nebaigtą aukštąjį ir specialųjį vidurinį išsilavinimą.

• 1979-1980 mokslo metais Tarybų Sąjungoje 51,7 procento aukštųjų mokyklų studentų buvo moterys. Tai daugiau, negu tokiose išsivysčiusiose šalyse, kaip Austrija (41,6), Danija (41,9), JAV (46,3), Vokietijos FR (41,3), Švedija (41,2), Japonija (28,1 procento visų studentų).

• Tarybų Sąjungoje daugiau kaip 531 tūkstantis moterų—mokslo darbuotojos, iš jų penki tūkstančiai—mokslų daktarės. Akademikių, mokslų akademijų narių-korespondenčių, profesorių mokslo vardai suteikti daugiau kaip 2,5 tūkstančio moterų.

• 1981 metų pradžioje Tarybų Lietuvos mokslo ir mokymo įstaigose dirbo 51 mokslų daktarė. Iš jų pirmajai (1964 m.) šis mokslo laipsnis suteiktas gydytojai terapeutei kardiologei A. Bauginienei—LTSR nusipelniusiai mokslo veikėjai.

• 1959 metais iš tūkstančio Tarybų Lietuvos moterų (vyresnių kaip 10 metų) tik 14 buvo baigusios aukštąjį mokslą ir 214—vidurinį. Po dvidešimties metų—atitinkamai 59 ir 468.

• 82 moterys pelnė LTSR nusipelniusių gydytojų, 95—sveikatos apsaugos darbuotojų, 750—mokytojų, 123—artisčių vardus. 23 moterims suteiktas LTSR liaudies artistės vardas.

• Tarybų Lietuvoje vaikų darželiams išlaikyti valstybė skiria daugiau kaip 55 milijonus rublių per metus.

• 14,4 tūkstančio daugiavaikių motinų mūsų T. Lietuvoje gauna nuolatinę valstybės paramą. Daugiavaikėms ir vienišoms motinoms per metus išmokama beveik du milijonai rublių pašalpų.

• Pokario metais Tarybų Lietuvoje pastatyta mokyklų daugiau kaip 536 tūkstančiams moksleivių ir ikimokyklinių vaikų įstaigų, kuriose beveik 151 tūkstantis vietų.

• Buržuazijos valdymo metais sanatorijų vaikams Lietuvoje nebuvo. Dabar respublikos vaikų sanatorijose—1700 vietų, per metus jose gydosi beveik 7 tūkstančiai vaikų.

"Laikas ir Įvykiai"

Šalčiai, liūtys, uraganai

ROMA. Labai atšalo visame Apeninų pusiasalyje. Kai kuriuose šiauriniuose Italijos rajonuose pasnigo. Tai labai apsunkino miestų transporto darbą, autostradose susidarė kilometrinės spūstys. Smarkiai lyja centrinėje ir pietinėje Italijoje.

DŽAKARTA. Pietinėje Indonezijos Bandungo miesto dalyje (Vakarų Java) prasidėjo potvynis, kurį sukėlė ilgai trukusios tropinės liūtys. Stichinė nelaimė prasidėjo vėlai naktį, todėl daugelis nukentėjusio rajono gyventojų nespėjo evakuotis ir gelbstisi nuo kylančio vandens ant namų stogų. Vandens lygis atskirose vietose siekia 2,5 metro.

BOGOTA. Daugiau kaip 200 tūkstančių šeimų nukentėjo nuo potvynio, kurį sukėlė didelės liūtys centriniuose ir vakariniuose Kolumbijos rajonuose. Išsiliejusios Kaukos, Magdelenos ir Melendeso upės sunaikino žemės ūkio naudmenas, apsėmė ir sugriovė kaimus bei fermas. Kalio mieste iš potvynio zonos evakuota apie 100 tūkstančių gyventojų.

BANGKOKAS. Per pastaruosius dvejus metus potvyniai, uraganai ir kitos stichinės nelaimės padarė Tailando ekonomikai daugiau kaip 3 milijardus batų nuostolių, sakoma šios šalies valdžios pranešime. Per tą laiką stichijos aukomis tapo šimtai žmonių.

DAKA. Stiprus uraganas praūžė virš dviejų šiaurinių Bangladešo apygardų — Džamalpuro ir Bogros. Žuvo žmonių, padaryta didelė materialinė žala. Su daugeliu nukentėjusių rajonų gyvenviečių nutrūko telefono ir telegrafo ryšiai.

ADIS ABEBA. Per stiprias liūtis Uolo provincijoje centrinėje Etiopijos dalyje dešimt žmonių žuvo, 23 sužeisti ir du dingo be žinios, pranešė Etiopijos naujienų agentūra (ENA). Sugriauta daug gyvenamųjų namų ir administracinių pastatų, apgadintos elektros tiekimo linijos. Įsisiautėjusi stichija daugiausia žalos padarė Almatos miestui ir Asabo uostui Raudonosios jūros pakrantėje. TASS-ELTA

PAMINĖJO VIENUOLIO SUKAKTĮ

Vilniuje, Lietuvos TSR Valstybinio akademinio dramos teatro rūmuose balandžio 7 d. įvyko iškilmingas vakaras, skirtas lietuvių literatūros klasiko Antano Vienuolio-Žukausko 100-osioms gimimo metinėms paminėti. Pagerbti liaudies rašytojo atminimo susirinko rašytojai, mokslininkai, meno ir kultūros veikėjai, visuomenės atstovai, rašytojo šeimos nariai, giminės. Į literatūros šventę atvyko didelė grupė svečių—rašytojų, vertėjų, literatūros tyrinėtojų iš Maskvos, broliškų tarybinių respublikų.

Minėjime dalyvavo draugai P. Griškevičius, R. Songaila, V. Sakalauskas, L. Šepetys, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo pirmininko pavaduotojai L. Diržinskaitė, E. Mieželaitis, respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai.

Įžanginiu žodžiu iškilmingą vakarą pradėjo Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas A. Maldonis. Jis pasakė, kad Antano Vienuolio kūrybinis palikimas, ryškiausi jo kūriniai jau seniai yra tapę klasikiniais mūsų meninio žodžio pavyzdžiais. Jie lydėjo į sąmoningą gyvenimą daugelį kartų, jie ir šiandien žadina skaitytojų širdyse meilę gimtajam kraštui, skatina dar nuoširdžiau dirbti vardan mūsų liaudies laimės, buria visus, kuriems brangi tiesa, gėris, grožis, broliškas solidarumas kovoje už šviesiausius žmonijos rūpesčius.

Pranešimą apie A. Vienuolio gyvenimą ir kūrybą padarė filologijos kandidatas A. Bučys.

A. Vienuolio kūrybos internacionalinius bruožus savo pasisakyme nušvietė respublikos liaudies rašytojas J. Baltušis.

Apie rašytojo ryšius su savo gimtuoju aukštaičių kraštu minėjime kalbėjo Anykščių A. Vienuolio memorialinio muziejaus direktorė T. Mikeliūnaitė.

Daug šiltų žodžių mūsų literatūros klasikui, lietuvių liaudies rašytojui Antanui Vienuoliui paskyrė minėjime kalbėję svečiai—TSRS rašytojų sąjungos valdybos sekretorius, "Družba narodov" žurnalo redaktorius S. Baruzdinas, baltarusių rašytojas J. Brylis, gruzinų—U. Rižinašvilis. Apie rašytojo kūrybos reikšmę jaunajai skaitytojų kartai kalbėjo Vilniaus A. Vienuolio vidurinės mokyklos moksleivė A. Arasimavičiūtė.

Antano Vienuolio jubiliejus plačiai paminėtas visoje Tarybų Lietuvoje. Lietuvių kalbos ir literatūros institute įvyko rašytojo kūrybai skirta mokslinė konferencija. Paroda apie A. Vienuolio gyvenimą ir kūrybą surengta Lietuvos TSR respublikinėje bibliotekoje. Daug kauniečių dalyvavo A. Vienuolio jubiliejiniuose renginiuose, kurie vyko literatūros muziejuje, profsąjungų rūmuose. Respublikos sostinės ir kitų miestų kino teatrai pakvietė žiūrovus į naujų A. Vienuoliui skirtų filmų premjeras. Lietuvos kino studija šimtmečio jubiliejui sukūrė vaidybinę juostą "Arkliavagio duktė" rašytojo apsakymų motyvais, taip pat dokumentinį filmą "A. Vienuolis—pėdsakai kalnuose". Kino apybraižą apie A. Vienuolį sukūrė ir Lietuvos televizija.

Įspūdingos buvo jubiliejinės iškilmės rašytojo gimtojoje Anykščių žemėje. Ant Šventosios upės kranto balandžio 6 dieną iškilmingai buvo atidengtas A. Vienuolio paminklas, kurį sukūrė Lietuvos TSR liaudies dailininkas TSRS valstybinės premijos laureatas skulptorius P. Aleksandravičius drauge su respublikos nusipelniusiu architektu V. Gabriūnu. Jubiliejinis vakaras įvyko Anykščių kultūros namuose A. Vienuolio vardas suteiktas miesto 2-ajai vidurinei mokyklai. Po restauracijos lankytojams vėl svetingai atvėrė duris A. Vienuolio namas-muziejus.

J. Žukauskas

Iškilmingo minėjimo prezidiumas. V. Gulevičiaus ir A. Sabaliausko nuotrauka

PLUTOM GINAS

Vienos taksus
šokoladu maitina,
Kitos vaikus plutom
nuo bado gina.
Vienos mopsus bučiuoja,
glamonėja,
Kitos išalkusios
ašaras lieja.

KELIAS UŽTVERTAS

Vieni pieną tonom
pila ant kelio,
Kiti negauna
kūdikiams šlakelio.
Vieniems šis skystimas
nieko nevertas,
Kitiems į pienelį
kelias užtvertas.

AUTUS PADŽIAUNA

Kas kėsinasi kitą pave[illegible]
Tam pirmiau tenka
akis užmerkti.
Autus padžiauna
ne tik statistai,
Tačiau ir Holivudo artistai.

POPIERINIS DIEVAS

Kas doleriui tiki
ir jam meldžias,
Tam į smegeninę
dūkas beldžias.
Kas už dolerį parduoda tėvą,
Tas giliai tiki į savo dievą.

ELITAS IR DEFICITAS

Ginklus kala pertekęs elitas,
Liaudį smaugia
piktas deficitas.
Turčiai milijonus bankan
neša,
Vargšus gyvos bėdos,
vargai peša.

BAISESNIS UŽ VILKĄ

Vilkas žmogų ryžtasi retinti
Tik norėdamas žvėriškai ėsti.
Gangsteris brolį gali tratinti,
Geisdamas savąjį
kapšį plėsti.

Vandalinas Junevičius

Sparčiai augančiame Mažeikių naftininkų gyvenamajame mikrorajone atidarytas stambus prekybos centras "Putinas". Jame yra erdvus gastronomas, konditerijos ir kulinarijos parduotuvė, kavinė-baras.

Nuotraukoje: **Kulinarijos-konditerijos parduotuvėje.**

A. Dilio nuotrauka

Ak, kad grįžtų sesė

Sesė Agota gimė 1916 m. kovo 4 d. svetimoje trobelėje. Ką iš lopšio pamatė? Vokišką okupantą. Vėl tie atėjūnai įsiveržė. Buvo 1941 m. birželio 30 diena. Ji grėbė šieną. Atsigrūdo trys baltaraištininkai: J. Janaudis, Šlepetys, Ivanauskas. Ginkluoti. Iš jų J. Janaudis vaidino "vyresnį": "Kur Agota? Kur brolis?" Emilija sesę pakvietė. Abi pastatė veidu į sieną. "Pajudėsite—šausime!",—sužaibavo trobelėje.

Griebė mano albumą. Štai mato mane su užraitytomis rankovėmis. Aš 1942 m. birželį su rašytoju S. Kapniu Kaune. O A. Venclova, J. Šimkus, F. Kirša su R. Rakauskaite. Konfiskavo. Svaičiojo: gal pagal nuotraukas pažins. Emilijai padovanojau Majakovskio tomą su Percovo dideliu darbu. "Susidomėjo". Neseniai Emilija grįžo iš Kauno ligoninės. Jai Raudonoji Pagalba padovanojo paltą. Ir prie jo prilipo. Pagaliau, kaip anstoliai, pririšo prie vežimo karvutę. Išdundėjo labai pikti. Juk norėjo prie gyvulėlio ir mane pririšti. Pavesti ligi pirmo skardžio. Ir . . . Bet aš su 35 buvusiais politkaliniais su mašina VI.23 d. pro tėviškę pravažiavau toliau nuo kraujo gėrikų . . .

Agotėlei vis nedavė ramybės. 1943 m. suėmė. Įkalino. Grįžusi slėpėsi. Bendravo su Rokiškio partizanais. Iš jų skaitė "Tiesą", "Už Tarybų Lietuvą" (šiam leidiniui fronte talkininkavau), atsišaukimus. Bet štai sykį ją užčiupo trobelėje. Tai buvo 1944 m. gegužės 1 dieną. Uždarė Degučių daboklėn. Paskum—Zarasų kalėjiman. Čia ligi pergalės sėdėjo revoliucionierės. Rašė Agota: "Sunku kentėti esant jaunesnei už žalią rūtą . . ." Pasišnekėdavo su mergina. Grėsė kilpa. Sesė dėl jos smarkiai sielojosi. Audė: "Žiūriu pro grotas, pro kurias kadaise žiūrėjo brolis". Ant skutelio užrašė Janonio posmelį. Jis šaukė sudraskyti grandines. Mąstė: "Ar mane išgrūs į Vokietiją? Ar dar žiauriau pasielgs?"

Į Maironio apdainuotą kraštą—"ežerų vietą"—atlėkė iš rytų patrankų dundesys. Okupantai išbėgo. O jų talkininkai drebėjo: "Agota žino apie mūsų priešiškumą liaudžiai". 1945 m. vasario 4 diena. Tamsi naktis. Netikėtai į trobelę lyg du vilkai įslinko apšepėliai. Ginkluoti. Agota: "Gal vokiečiai, likę priešui patalkininkauti". Viskas pakibo ant plaukelio. Griebė kibirą. Neišleido. Kieme sugirgždėjo žingsniai. Agota: "Matyt, papildymas. Nužudys". Ir šoko pro langą. Kas vasarą sėjo rūtas, jurginus. Pasipylė šūviai į krūtinę. Kulkos pirštus nukapojo. Parkrito ant sniego. Kita sesė išbėgo į lauką. Liko gyva.

Zarasiečiai ją pagerbė kalbomis prie jos geltono kauburėlio. Kas liko? Jos nedidelis dienoraštis. Jame optimistiškai rašė: "Raudonoji Armija jau prie Karaliaučiaus. Gal netrukus pasibaigs karas . . ." Karo pradžioje su meile aprašė pamuštą tarybinį lakūną. Užsiminė: "Užtikau bunkerį. Matyt, čia slėpėsi miškiniai. Jie pabūgo dienos šviesos, dorų žmonių.

Jei lakštingala žinojusi, ji atstačiusi savo krūtinę, kad tik Agotą išgelbėjus. Deja, ji buvo toli išskridusi. Ir netekau dainininkės. Taip, dainininkės. Būdavo, grįžta iš lauko. Traukia: "Lakštingalėli, gražus paukštėli". Ir nuo tų žodelių jau verkia visa apylinkė, net dangus šluosto mėlynas ašarėles. O jai, rodos, lengviau. Rodos, lakštutė nuritino nuo jos krūtinės sunkų akmenėlį.

Štai mane suėmė. Į pogrindį įtraukiau A. Mėlynį. Jis užinojo: esu jau kalėjime. Jis paslėpė glėbį literatūros pas Agotą. Nors jai pavojus dar didesnis. Juk ją sekė.

Sesė per 7 metus man parašė 144 laiškus. Įdėdavo gėlių. Įrašydavo S. Nėries posmelius. Kartais ir mano eilėraštėlį, įsimintą ligi mano suėmimo. 1934 m. sausį aplankė mane Utenos kalėjime. Stovėjo susisielojus. Taip pat—1939 m. liepsną Praveniškėse. Čia stūmiau karutį su durpėmis. Atsisėdo ant rąsto. Plaukai kaštoniniai. Dvi kasos kaip dvi geltonos varpos ant pečių. Rusvos akys. Akyse—sielvarto šuliniai. Užsiminė—sergu. Palėpininkai jai suorganizavo priėmimą pas gydytoją Vaičiūną. Nustatė: "Nervai pertempti. Gerk žalius kiaušinius. Laikykis ramiai". O ji visa dega, virpa kaip liepsnojanti vėjuje žvakė.

Tai mano artojėlė. Kaip vyras vertė vagas. Kariavo su dalge. Valdžia išvarė į vienkiemį. O jai—dvigubas vargas. Vežė rąstus. Ritino akmenis. Dailišė Juodinis surentino namelį. Ji suplūkė krosnį. "Tik kamino neišvedžiau. Gyvenu dūmuose lyg balanų gadynėje", rašė ji į kalėjimą.

Ką sutiko ji iš rašytojų? 1938 m. aplankydavo jo tėviškėje poetą F. Kiršą. 1940 m. vasarį dvi dienas Kaune svečiavosi pas S. Kapnį. 1930 m. liepą su motuše ji lankė šiaudinėje pastogėje P. Cvirką, A. Venclovą. F. Kiršos tėviškėje kelis sykius pasikalbėjo su dainininke M. Rakauskaite.

1934-1935 m. ją aplankė šaunūs pogrindininkai: P. Skurkis ir J. Vildžiūnas. Paskum su jais kalėjime susitikau. P. Skurkis pasakojo: šnekėjau su tavo motuše. Paskum jėjo sesuo . . .

Ištrūkau iš už grotų. Aplankiau ją birželio 27 dieną. Naktis. Įėjo ji pakvipusi gėlėmis. Džiaugėsi grįžimu. Pernakvojau. Rytojaus dieną Zarasuose aikštelėje šnekėjau mitinge. Klausėsi apie 300 žmonių.

1941 m. sausio pradžioje iš Zarasų į Degučius palydėjau S. Nėrį. Ji išvyko į Dusetas. O mane atleido ligi vakaro su sesėmis pasisvečiuoti. Poetė sakė: "Būtinai sesutes aplankyk". Sutemus nužingsniavau į Degučius. Su poete nudūmiau į Kauną. Čia sekėsi.

Upė teka, teka. Bet neprateka mano sielvartas. Rodos, ne ji, o aš turėjau žūti. Kalėjau sirgdamas. Buvau dviejų frontų ugnyje. Deja. Prieš ją esu lyg labai kaltas. Ne, neįvertinau jos drąsių užmojų, svajonių, moralinio tvirtumo. Jai nerodydavau revoliucinių knygelių. Slėpiau nuo jos savo susitikimus su palėpininkais. Lyg teisinaus: gali žvalgyba ją apgauti. O Agota, nors ir mano nepamokyta,—išlaikė puikiai visas paslaptis. Net idealiai. Net susirišo pati su revoliucionieriais. Skaitė slaptus raštus.

Štai užgriuvo hitlerinė naktis. Galvojau: plutelę grauš, kramtys ir ašarėles šluostys. O ji nuėjo su partizanais saulę parnešti. Kaip ir brolis, kalėjo. Nepabūgo grotų. Nuo vokiškų okupantų gynėsi Janonio posmeliais. Sklaidė jais tamsias nakteles.

Pagal jos takus takelius parašiau romaną "Lakštingala verkia". Jo herojė—Agota. Jo pabaigą poetas J. Lapašinskas paskelbė "Žvaigždutėje". Epilogą pavaizdavau maždaug taip, kaip žuvo Agota. Herojė pašauta krito ant sniego. Neteko sąmonės. Atsigavusi pamatė baltuojantį lyg lelija sniegą. Jai atrodė—vasara žydi. Tarė: "Verkia lakštingala". Ir užmerkė mėlynus ežerėlius—akeles.

Nejaugi sesė negrįš? Nejaugi jos nepasodinsiu prie stalo? Nejaugi jai neįteiksiu už visus jos vargus didelę kaip žemė gėlių puokštę? Nejaugi ji niekad, kaip anksčiau,—palangėje nepasės rūtų, mėtų? Nejaugi?! Ir širdį suspaudžia skausmas,

A. Liepsnonis

Rašytojo A. Liepsnonio sesė Agota Kukankaitė.

Eduardas MIEŽELAITIS

ISPANIŠKI ESKIZAI

Madridas: rytas

Man patinka fasai akvarelinis rytas,
Kai prabyla varpai melodingu variu
Ir pabunda veiklus skruzdėlynas Madridas
Ir aš skruzdėle pats čia pavirsti turiu.

Čia sušunka visų parduotuvių vitrinos,
Nusišypso pirkėjams plastmasės, mėsos
Ir nailono šypsniu. Apelsinai, citrinos
Ir bananai čia signalizuoja mums SOS.

Klega, maišosi, skuba žmonių skruzdėlynas.
Spirga skruzdėlės lyg pragare ant ugnies.
Saulė kabo virš miesto kaip kepamas blynas,
Su kuriuo čia skaniu kąsneliu dalinies.

Man patinka chaoso šis tvarkomas miestas —
Šitas gatvių omaras — ankstyvu metu.
Ištirpsti minioje kaip kepturėje sviestas
Ir putoji, pavirtęs tik aromatu.

Aš čia svečias, tačiau aš ne svetimas. Rytas
Skiria dalį man savo sodrių spindulių.
Atlapojo gatves man nervingas Madridas —
Jo lyg brolio glėby aš laimingas guliu.

Pablas PIKASAS. „Gernikos" eskizo fragmentas.

Cafe solo

Ak atneškit man solo puodelį kavos —
Lorkos kantų ar romanserų spalvos.

Ir stikliuką konjako. (Nelieka taurių
Trubadūrų.) Už jų atminimą geriu.

O kieno atminimui taip skamba labai
Hemingvėjaus ranka įsiūbuoti varpai?

Lorkai šalta. O man tas konjakas, kava
Neša šilimą. Man tik širdis nesava.

Kas kankina ar šaudo švelnius poetus,
To nė ženklo neliks — nebeliks nė putos.

Neišeina man Lorka, jaučiu, iš galvos.
Ak, atneškit man solo puodelį kavos.

Allegro

Maria Pilar Garsia Negro —
Skamba kaip muzikinis allegro.

Akys žybsi kaip degančios anglys,
Aidi juodi jos plaukai tarsi kanklės.

Lūpos ir nosis — tarsi Pikaso
Antiportretas — meiliai man graso.

Dantys lyg perlai, kai nusijuokia.
Na ir sukurk Galatėją man tokią.

Kai išringuoja ji romansero —
Nežada nieko širdžiai ji gero.

Žilą (poetą, žinoma!) senį
Gali iš proto išvesti ispanė.

Maria Pilar Garsia Negro
Kalba — tarsi dainuotų allegro.

Vakaras gatvėje

Skamba Madrido gatvėj tamtamai —
Linksmina minią negrų būrys.
Smuikas ant kampo Mocartą groja —
Gal koks pezetas jam ir nukris.

Stumdos gauruotų hipių saujelė.
Šaukia reklamos vergas kažką.
O prostitutė, vyno išmaukus,
Dainą mekena — tarsi ožka.

Iš užkandinės aidi minoras,
Visas pakvipęs saldžiu vynu.
Elgeta juodą delną ištiesia.
Visas pajuodęs aš čia einu.

Kokios nebrangios ašaros, dieve,
Koks ir pats juokas čia nebrangus.
Žvelgia į gatvę, jauną mėnulį
Jau išridenęs juodas dangus.

Madridas—Lakoruna

PRASMINGI RYŠIAI SU GIMTINE

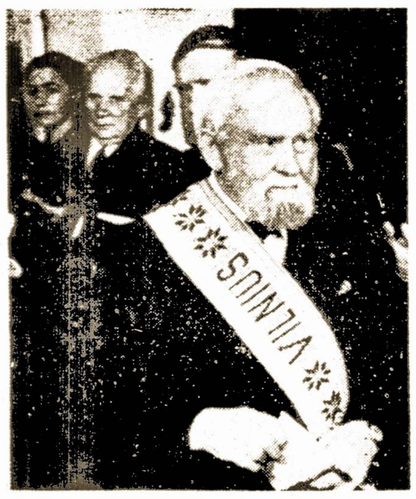

Niujorke gyvenantis plačiai žinomas lietuvių dailininkas Vytautas K. Jonynas š. m. kovo 16 d. minėjo gimimo 75-ąsias metines. Persispausdiname žurnalisto Sigito Krivicko pokalbį su V. K. Jonynu, skelbtą „Tiesoje". Greta pateiklamoje V. Kapočiaus nuotraukoje — profesorius V. K. Jonynas jo ir jo žmonos Irenos D. Griežės kūrinių parodos Lietuvos TSR valstybinio dailės muziejaus rūmuose atidarymo metu (1979).

Tarp Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejaus iškilmių svečių buvo galima matyti ir žilagalvį, bet dar tvirtą vyrą. Į seniausio mūsų mokslo ir kultūros židinio šventę profesorius Vytautas Kazimieras Jonynas buvo pakviestas neatsitiktinai. Vilniaus universiteto bibliotekoje yra ir leidimai knygų, prie kurių pasirodymo savo ranką pridėjo dailininkas V. K. Jonynas.

Tikrosios klasikos nejveikia laikas. Atvirkščiai: bėgant metams ir net amžiams, ji atsiskleidžia vis naujomis spalvomis. Taip yra ir su pirmuoju mūsų pasaulietinės poezijos lodevrų — Kristijono Donelaičio poema „Metai". Nelengvas buvo šio kūrinio kelias į skaitytojus. Tačiau visu balsu į skaltytojus „Metai" prabilo tik tada, kai šį kūrinį prakalbino knygų iliustravimo meistrai. Pirmasis jų — V. K. Jonynas.

— Kai ėmiausi „Metus" pertelkti vaizdais, dar neturėjau nė trisdešimties, — pasakoja dailininkas. — Kai kurie žymesni to laiko literatai abejojo, ar suprasiu Donelaičio poezijos esmę. O man, kaimo vaikui, ji visada buvo miela ir artima. Tada visą poemą jau mokėjau mintinai.

Darbas užtruko pusantrų metų. Atėjo 1940-ųjų vasara, o su ja ir didieji pasikeitimai Lietuvos gyvenime — atkuriama Tarybų valdžia. Didelis V. K. Jonyno talento gerbėjas, tuometinis liaudies švietimo komisaras rašytojas Antanas Venclova, nepaisydamas neatidėliotinų rūpesčių griūties, daug prisidėjo, kad puošnus K. Donelaičio poemos leidimas pasirodytų dar tais pačiais 1940-aisiais.

Vieną tos knygos egzempliorių į TSRS Aukščiausiosios Tarybos nepaprastąją sesiją, kurioje Lietuva buvo priimta į tarybinių tautų šeimą, nuvežė Petras Cvirka.

Taip jau sutapo, kad tais pačiais lemtingaisiais metais buvo pakartotinai išleistas P. Cvirkos romanas „Žemė maitintoja", laikomas pirmąja socialistinio realizmo kregždute mūsų literatūroje. Leidinį vėlgi iliustravo Vytautas K. Jonynas, kurio darbu romano autorius ir artimas jaunų dienų bičiulis liko labai patenkintas.

Po daugelio metų meno žinovai enciklopedijose parašys, kad V. K. Jonyno „grafikos kūriniai realistiniai, stilizuoti, racionalios kompozicijos, raiškaus piešinio, meistriškai išraižyti".

— Visada labai mėgau knygą, — kalba dailininkas. — Ir ne vien kaip iliustravimo objektą, bet pirmiausia — kaip nuostabų žmonijos išminties šaltinį. Tas pomėgis mane labai suartino su šešetą metų Niujorke SNO bibliotekos direktoriumi dirbusiu Levu Vladimirovu, dabartiniu Vilniaus V. Kapsuko universiteto profesoriumi.

Šios bičiulystės dėka V. K. Jonynas tapo dažnas svečias tiek pačioje bibliotekoje, tiek ir jos jaukioje koncertų salėje rengiamuose susitikimuose su žymiais tarybiniais visuomenės, kultūros veikėjais. Tarp jų dažnai pasitaiko ir svečių iš Lietuvos — rašytojų, žurnalistų, dainininkų, muzikantų. Šilti susitikimai su gimtojo krašto atstovais paskatino profesorių V. K. Jonyną dažniau vykti į Tarybų Lietuvą, atidžiai susipažinti su jos gyvenimu.

— Išvažinėjau Lietuvėlę skersai ir išilgai, sukorėme per tris tūkstančius kilometrų, — kalbėjo profesorius po kelionės į Vilniaus universiteto jubiliejų. — Graži ta mūsų gimtinė šiandien. Visur veržlumas, noras padaryti dar daugiau, dar gražiau. Ypač malonūs man buvo susitikimai su kolegomis dailininkais. . .

Įsimintinas dar vienas malonus sutapimas universiteto iškilmių dienomis. Senuosiuose LTSR valstybinio dailės muziejaus rūmuose buvo atidaryta niujorkiečio dailininko Vytauto K. Jonyno ir jo žmonos Irenos D. Griežės kūrinių paroda. Taip jiedu savo kūryba vėl sugrįžo į gimtąją žemę, iš kurios prieš keletą dešimtmečių buvo išblokšti karo negandų svetur lyg tie paukščiai paklydėliai.

— Vakaruose aš niekada nesijaučiu namie. Ryšiai su tėvų žeme mane stiprina, — kalba Vytautas Kazimieras Jonynas.

SIGITAS KRIVICKAS

"Gimtasis Kraštas"

Feliksas Vargonas

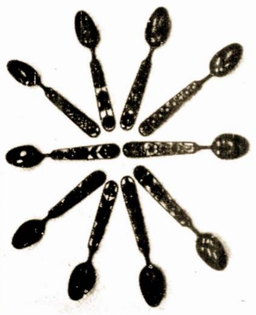

Mediniai šaukštai

Feliksas Vargonas—senosios kartos šaukštų meistras, respublikos meno saviveiklos žymūnas. Liaudies meistro išdrožti šaukštai pasižymi patogumu, dekoratyvumu, preciziniu atlikimu, ornamentikos darna. Šiaulių parodų rūmuose 70-mečio proga buvo surengta personalinė jo dirbinių paroda.

A. Dilio nuotraukos

Washington. — Pirmą sykį nuo 1979 m. konflikto JAV nupirko naftos iš Irano. Tada Carterio administracija buvo uždėjusi draudimą pirkti naftą. Naftos dabar nupirkta per vieną kompaniją Genevoje, mokant už statinę $29.51. Viso nupirkta už 1.8 milijoną dol.

KANADOS ŽINIOS

Kova dėl konstitucijos

J. YLA

Šeštadienį, balandžio 17, karalienė Elizabeta Ottawoje pasirašė proklamaciją, pervedančią Kanados konstituciją į Kanados rankas. Britanija išsižadėjo bent kokių pretenzijų. Tiesa, karalienė ir toliau skaitysis ir Kanados karaline, bet tiktai Britų (Commonwealth) teisėmis. Taip sakant, ji simboliškai lieka karaliene, bet neturinti teisių kištis į Kanados reikalus.

Proklamacijos pasirašymas įvyko lauke, prie parlamento rūmų. Viskas buvo atlikta labai karališkai, su visomis ceremonijomis, prisilaikant visų senų tradicijų. Ceremonijų žiūrėjo dešimtys tūkstančių žmonių.

Ne visoj Kanadoj šis Kanados konstitucijos patrijavimas buvo palankiai priimtas. Pavyzdžiui, Montreale prancūzai, su Levesku priešakyje demonstravo protestuodami prieš konstitucijos patrijavimą. Sakoma, kad demonstracijoj dalyvavo apie 10,000 žmonių. Leveskas visu balsu rėkė, kad dabar Quebecui nieko nebeliko, kaip tik visai nuo Kanados atsiskirti.

Kas gi taip skaudžiai užgauna tuos Quebeco šovinistus? Konstitucijoj yra du punktai, kurie jiems nepriimtini. Vienas sako, kad visi kanadiečiai turi teisę gyventi ir dirbti bet kurioj provincijoj. Kitaip sakant, Quebecas neturi užginti kam nors iš kitur atvykusiam Quebece apsigyventi ir įsidarbinti. Kitas punktas sako, kad kur tik yra pakankamai gyvenančių prancūzų, turi būti sudarytos sąlygos jiems mokytis prancūziškai. Taip ir anglams, kur jų yra pakankamai susibūrusių Quebeco provincijoj, turi būti suteiktos tos pačios teisės. Rodos tai labai žmoniška, bet Quebeco šovinistams netinka. Jie sako, kad jie prieš tą kovos, kreipsis net į aukščiausiąjį teismą. Jie sako, kad Quebecas turi turėti veto teises.

Charakteringa, kad ši kova vyko ir vyksta daugiausia tarp pačių prancūzų. Po proklamacija, apart karalienės, pasirašė trys kanadiečiai, premjeras Trudeau, teisingumo ministras Cretien ir dar vienas ministras Oulett, visi trys prancūzai iš Quebeco provincijos. Kanados parlamente daug atstovų iš Quebeco, didelė didžiuma prancūzai.

Prieš konstitucijos patrijavimą protestavo ir taip vadinami aboriginai. Jie skundžiasi, kad konstitucija nepilnai užtikrina jų teises.

Kalbant apie kalbas, Toronte biznio ofišos mirga visokiomis kalbomis: anglų, žydų, kinų, japonų, italų ir kitomis. Kinų distrikte net kaikurios gatvės turi ir kinietiškus pavadinimus.

Už konstitucijos patrijavimą kova tęsėsi 50 metų. Vyko konferencijos po konferencijos. Ir juo toliau, tuo labiau nesutiko provincijų lyderiai. Tik kai premjeras Trudeau, turėdamas nemažą daugumą parlamente, paskelbė, kad jis sieks patriacijos be provincijų sutikimo, užvirė nenutrūkstama kova. Vienu tarpu tik Ontario ji tepalaikė! Padarius daug nuolaidų, galiausiai visos provincijos sutiko, išskyrus Quebecą. Dėl to teisių čarta buvo labai susilpninta.

Kova dėl konstitucijos dar nepasibaigė. Už metų ar anksčiau, visi lyderiai vėl turės rinktis ir bandyti pataisyti, kas taisytina. Skirtumas gal bus tas, kad dabar, pagal konstituciją, nebus reikalaujama visų sutikimo. Pataisas galės daryti didžiuma provincijų, atstovaujančių virš 50 procentų Kanados gyventojų.

Montreal, Quebec

Susilaukė pirmagimio

Graham ir Linda Wickers (buvusi Lesevičiūtė) susilaukė sveiko ir dikto sūnelio pirmagimio. Jaunieji tėvai ir tėvukai šia "garnio" dovana labai džiaugiasi.

Pagerbta gimtadienio proga

Onutė Veršinskienė, savo artimųjų draugų ir draugių tarpe buvo labai gražiai pagerbta jos garbingo gimtadienio proga. Jį suruošė duktė Matilda Tautkuvienė savo gražioj rezidencijoj. Duktė dalyvius puikiai pavaišino, o šie jubilijantei įteikė bendrą visų dovaną su gražiais linkėjimais, sudainuodami "Happy Birthday".

Jubilijantė per daugelį metų gražiai darbuojasi Moterų klube, ne tik kaip iždininkė, bet dažnai jai prisieina dirbti kitus darbus ruošiant įvairius renginius. Tikiu, kad apie jos veiklą plačiau parašys komiteto narės su kurioms ji darbuojasi. O nuo savęs linkiu ilgiausių metų ir tvirtos sveikatos.

Sergantieji

Verdūnietė P. Taruškienė pergyveno akies operaciją Žydų ligoninėje. Ligonė namie taiso sveikatą.

Staigiai susirgo Jonas Leknickas. Jis skubiai nuvežtas į Montrealo General ligoninę.

Susirgusi Ievutė Kazakevičienė. Kurioje ligoninėje paguldyta,neteko sužinoti.

Visiems sergantiems linkiu greit pasveikti.

Gavo liūdną žinią

Verutė Knistautienė ir jos šeima Velykų dieną gavo liūdną žinią, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose mirė jos pusbrolis. Verutei ir jos šeimai gili užuojauta.

Taip pat mirė ir montrealietis Paznokas, sulaukęs 50 metų amžiaus. Buvo viengungis.

Atvyko-išvyko

Pas savo tėvelius J. J. Girdauskus lankėsi jų duktė, gailestingoji sesutė, iš Toronto.

Antanas ir Matilda Tautkai su savo jauniausiu sūneliu Velykų laiku buvo išvykę į Torontą aplankyti savo vyresnįjį sūnų daktarą ir jo žmoną. P.

Toronto, Ont.

ATSIPRAŠOME

Praėjusią savaitę tilpusioje "Laisvėje" užuojautoje, mirus Vladui Strazevičiui, praleista F. E. Laurusevičių pavardė.

Atsiprašome.

Lenkai valo partiją

Varšuva. — Lenkijos komunistų partijos oficiozas "Trybuna ludu" paskelbė, kad 44,500 partijos narių išmesta ar suspenduota už tai, kad buvo abejingi partijos veikloje. Apie keturi tūkstančiai narių pašalinti už partinės disciplinos pažeidimą.

Dar šis tas apie Darių ir Girėną

Kitais metais liepos 17 d. sukaks 50 metų, kai Amerikos lietuviai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas, perskridę Atlanto vandenyną, tragiškai žuvo, galima sakyti, prie tėvynės slengsčio—ties Soldinu (tada Vokietija, dabar Misliborža, Lenkija). Vokiečiai paskelbė, kad katastrofa įvyko dėl audros ar sugedus varikliui. Autoritetingi specialistai įrodinėjo, kad "Lituanicą" numušė hitlerininkų zenitinė artilerija.

Nors po to praėjo daug metų, bet verta dėmesio Vilniuje gyvenančio, daugelio plačiai žinomų statinių projektuotojo, Lietuvos TSR nusipelniusio architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio versija. Lenkijoje leidžiamo savaitraščio "Ziema Gorzowska" praeitų metų 23-čiame numeryje jis paskelbė savo nuomonę. Kaip pagrindinį tos katastrofos argumentą pateikia pokalbį su tuometiniu Kauno Vytauto Didžiojo universiteto profesoriumi Jurgiu Žilinsku, skrodžiusiu žuvusiųjų lavonus.

Architektas rašo: "Kai profesorių J. Žilinską paklausiau, ar rado Dariaus ir Girėno kūnuose kulkų bei kitų sušaudymo žymių, jis nusišypsojęs santuriai atsakė—aš nesakiau, kad lakūnų kūnuose nieko neradau".

Tuo metu architektas V. Landsbergis-Žemkalnis buvo žymus Lietuvos aeroklubo veikėjas ir gerai žinojo tarptautinę aviacijos teisę. Savo laiške jis pateikė dar šiuos argumentus:

Vokiečiai privalėjo įrodyti, kad lakūnai nebuvo nušauti. Avarijos vietoje reikėjo atlikti teisinę ekspertizę, kurioje būtų dalyvavę Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų atstovybių darbuotojai. Šito nepadaryta.

Apie nušovimą per apsirikimą ir kalbų negalėjo būti, nes vokiečiai buvo informuoti apie "Lituanicos" skrydį.

Vokiečiai neneigė, kad lėktuvas nukrito slystančiu skrydžiu: Vadinasi, katastrofos priežastimi negalėjo būti atsitrenkimas į medžius, ieškant vietos nutūpti, bet iki paskutinio momento kontroliuojamas kritimas.

Vokiečiai avarijos vietoje neparašė reikiamo protokolo. Tai rodo, kad sąmoningai stengtasi nuslėpti tikrąsias tragedijos priežastis.

"Anų laikų buržuazinės Lietuvos diplomatija,—pažymi architektas V. Landsbergis-Žemkalnis,—susitaikydama su nusikalstamais nacistinės Vokietijos pareigūnų veiksmais, pasielgė neteisingai . . . "Tų faktų nuslėpimas niekada negali būti pateisinamas diplomatinėmis aplinkybėmis.

Primintina, kad ne vieno V. Landsbergio-Žemkalnio tokia nuomonė. Pirmos oficialios žinios buvo tokios, kad per kelias valandas Lietuvos atstovai neprileisti prie katastrofos vietos. Tuo tarpu Vokietijos diplomatija Kaune spaudė Lietuvos vyriausybę, kad toji neigtų plintančias žinias dėl galimos žuvimo priežasties.

Kai hitlerininkai žuvusiuosius didvyrius parengė savo įrodinėjamai versijai ir pasigrobė kai kurias "Lituanicos" dalis, prie žuvimo vietos buvo prileisti mūsų respublikos atstovai. (Vėliau Amerikos lietuviui kolekcionieriui, muziejininkui Aleksandrui Račkui pavyko minėtas dalis atgauti. 1935 m. drauge su kitais retais lituanistiniais eksponatais jis jas perdavė Vytauto Didžiojo kultūros muziejui).

Po tokių diplomatinių pokalbių tuometinė Lietuvos vyriausybė neketino S. Dariui ir S. Girėnui statyti paminklo. Tačiau mėginimas nuslėpti katastrofos priežastis sukėlė liaudies nepasitenkinimą.

Tą patį jausmą patyriau ir aš, tuo laiku Kaune atlikdamas butiną karo tarnybą. Prisimenu, kaip kareiviai sekė tą tragišką įvykį ir piktinosi, kad buržuazinės Lietuvos vyriausybė, neatlikusi tyrinėjimų lakūnų žuvimo vietoje, paskelbė tas versijas, kurias padiktavo vokiečiai.

Plačiosios visuomenės spaudimu paminklu pradėjo rūpintis žymus matematikas, Kauno universiteto profesorius, Lietuvos aeroklubo pirmininkas Zigmas Žemaitis. Šio veikėjo iniciatyva buvo įkurtas S. Dariui ir S. Girėnui paminklui statyti komitetas. Į jo sąskaitą pradėjo plaukti dovanos iš visos Lietuvos. Už tuos pinigus buvo nupirktas 99-iems metams Atlanto nugalėtojų žuvimo vietoje 314 kvadratinių metrų apskritos formos žemės sklypas.

Architektas V. Landsbergis-Žemkalnis buvo paminklo statymo komiteto narys ir jam padarė projektą. Didvyrių žuvimo vietoje vokiečių įmonė pastatė paminklą. Tam reikalui sunaudojo 45 tonas lietuviško granito, daugiau kaip 12 tonų švino, 9 tonas cemento, 300 kilogramų geležies ir 60 vežimų žvyro. 1936 m. liepos 17 d. Dariui ir Girėnui paminklas buvo atidarytas. Iškilmėse gausiai dalyvavo Lietuvos delegacija ir vietos žmonės.

Praeitais metais Lietuvių visuomenės kultūros draugijos Štetino ratelis Dariaus ir Girėno tragiškos mirties metinių proga surengė Lenkijos lietuvių sąskrydį, į kurį atvyko tautiečiai iš Varšuvos, Vraclovo, Bodgoščes, Punsko, Seinų ir Suvalkų. Atsilankė sąskrydyje ir iš tų apylinkių kilęs Vytautas Pečiulis, šiuo metu gyvenantis Toronte. Iš viso sąskrydyje dalyvavo daugiau kaip 500 žmonių.

Lenkijos lietuviai vieningai nutarė Atlanto nugalėtojų paminklą atnaujinti. Tam reikalui jau surinkta daugiau kaip 200,000 zlotų. Iki kitų metų liepos mėnesio numatoma darbą baigti ir pastatą perduoti visuomenei.

1936 m. Kauno kapinėse pastatytame mauzoliejuje buvo priglausti lakūnų kūnai. Tačiau po kurio laiko į pastato vidų ėmė sunktis vanduo ir semti karstus, o vėliau kažin kokie nenaudėliai įsibrovė į mauzoliejų ir juos išdraskė. Kadangi tada Lietuvoje šeimininkavo hitlerininkai, tai žmonės kaltę vertė naciams.

Reikėjo gelbėti lakūnų palaikus. Grupelė drąsuolių iš kapinių slaptai karstus perkėlė į dabartinius Kauno medicinos instituto rūmus ir rūsyje užmūrijo. Po karo Atlanto nugalėtojų palaikai iš rūsio buvo išimti ir palaidoti Šančių karių kapinėse. Tarybinė vyriausybė jiems pastatė solidų paminklą. "Lituanicos" liekanos ir lakūnų daikai eksponojami Kauno istorijos muziejuje.

Vandalinas Junevičius

ĮVYKDĖ MIRTIES SPRENDIMĄ PREZ. SADATO ŽUDIKAMS

Cairo. — Balandžio 15 d. čia buvo įvykdytas mirties sprendimas penkiems musulmonų fanatikams, dalyvavusiems atentate prieš prez. Sadatą. Vos tik kelioms valandoms praslinkus nuo to momento, kai jų malonės prašymą atmetė prez. Hosni Mubarak, du armijos vyrai buvo sušaudyti, o trys civiliai pakarti.

Aukščiausiasis karo teismas, nuteisęs šiuos penkis miriop, iš viso nuteisė dar 12 asmenų, paskirdamas jiems įvairias kalėjimo bausmes. Sprendimas paskelbtas po keturis mėnesius užtrukusios bylos.

Prez. Sadatas buvo nužudytas pereitų metų spalio 6 d. karinio parado metu.

Chicago. — Širdies smūgio ištiktas,balandžio 25 d. numirė kardinolas Cody, didžiausios Amerikoje katalikų arkidiecezijos vadovas. Pastaruoju laiku jis buvo įveltas į finansinį skandalą. Jis buvo kaltinamas, kad apie $1 milijoną iš bažnyčiai priklausančių fondų nukreipęs savo giminaitei Wilson. Reikalą tyrė federaline grand jury.

V. MICKEVIČIAUS-KAPSUKO PREMIJOS LAUREATAI

A. Dargis

E. Girčys

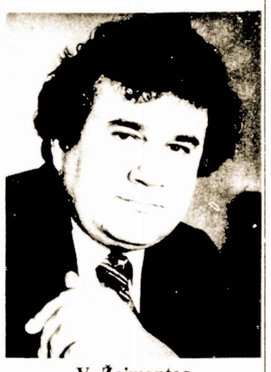

V. Žeimantas

Lietuvos TSR žurnalistų sąjunga paskyrė žurnalistams 1982 metų V. Mickevičiaus-Kapsuko premijas. "Nemuno" žurnalo skyriaus vedėjui Alvydui Dargiui premija paskirta už publicistiką jaunimo komunistinio auklėjimo klausimais, Tarybinio gyvenimo būdo propagandą; "Komjaunimo tiesos" korespondentui Eduardui Girčiui—už knygas apie broliškas respublikas, tarybinių tautų draugystę ir bendradarbiavimą; "Tiesos" redakcijos skyriaus vedėjui Vytautui Žeimantui—už publicistiką kontrpropagandos klausimais, buržuazinės ideologijos demaskavimą.

Karti imigranto duona

Laukiami, reikalingi ir... engiami, beteisiai. Toks yra Vakarų Europoje dirbančių 7 milijonų imigrantų iš Azijos, Afrikos, Lotynų Amerikos likimas.

Vakarų ekonomistai daro išvadą, kad imigrantai darbininkai reikalingi kaip oras, vanduo. Anot užsienio spaudoje pasirodančių pranešimų, jie Vakarų Europos ekonomikoje vaidina nemažą vaidmenį. Dauguma jų neturi kvalifikacijos, tačiau jų rankas darbdaviai labai vertina. Už mažus atlyginimus imigrantai atlieka sunkiausius darbus prie konvejerių, statybose.

Be to, atvykėliai nežino vietinių įstatymų, nepriklauso profsąjungoms, jais niekas nesirūpina — tai darbo jėga, kurią galima išnaudoti, kaip tik nori. Prastai orientuodamiesi naujoje vietoje, jie nereikalauja geresnių darbo sąlygų, pakelti atlyginimą.

Darbdaviai pirmiausia galvoja apie imigrantus, ne tik ieškodami kuo pigesnės darbo jėgos. Kai tik reikia sumažinti įmonėje dirbančiųjų kontingentą, pirmieji į gatvę išvejami užsieniečiai. Tada vėl prasideda kančių keliai: tenka nusižeminus varstyti įvairių kontorų duris ir prašyti bet kokio darbo už bet kokį atlyginimą.

Turintis darbą imigrantas toli gražu nėra laimingas. Valdžia nesirūpina atvykėliu, palieka jį likimo valiai. Dauguma imigrantų darbininkų gyvena tiesiog baisiomis sąlygomis, jų vaikai neturi galimybių mokytis, gauti profesinį paruošimą. Tokia aplinka trukdo atvykėliams suartėti su vietiniais gyventojais, varžo jų veiksmus, ir imigrantų gyvenimas ribojasi mažu skurdžiu pasaulėliu.

Romoje įvyko Italijos profsąjungų atstovų pasitarimas. Jo dalyviai pareikalavo, kad šalies vyriausybė susirūpintų darbininkų imigrantų padėtimi, pagerintų jų darbo ir gyvenimo sąlygas, uždraustų atvykėlių diskriminaciją, padarytų galą juodajai rinkai.

Karikatūristo žvilgsniu

Anglijos konservatorių valsas. Juozo Bulvydo piet.

Vilniaus "Tiesa"

JONAS MAČIUKEVIČIUS

*

Jau aš žinau: pasauly niekas veltui
neprapuola,
jeigu pavyksta apvaldyt akimirkas kelias.
Įkalk į žemę tvorai žalią kuolą,
žiūrėk — jisai jau leidžia gluosnio
šakeles.

Įsiklausyk. Girdi? Tai bent vokalas,
prabylančių apie save gyvenimų naujų.
Įdurk į mano širdį durklą ir žiūrėk
kaip kalas
iš jo šakelė, girdyta krauju.

Beveik Nojaus laivas

...Daug į širdį prisileidau,
gelbėju visus nuo tvano.
Tobuli ir
pasileidę
manyje gražiai gyvena.

Ir tave vežu kajutėj —
savo moterį švelnutę.
Tarp balasto ir tarp šlamšto
tau turbūt be galo ankšta? ..

Atsisveikinimas su kavine

Angelas pripylė man kavos,
velnias likerio pasiūlė.
Su pagundom tom, mieli, pasiuskit, —
pasiilgau aš kavos.

Staltiesės tos ir tie bokalai
jau mane seniai išblaivė.
Laikas atsistoti iš už stalo,
į gyvenimą išeiti laikas.

Žmonės, ar neatsibodo jums kava,
ar taurė neatsibodo paauksuota?
Užu durų žydi Lietuva,
žydi pievomis ir žydi sodais.

Gal keliu, o gal ir takeliu
teks man eiti, teks atgal negrįžti.
Stabtelsiu po Širvio berželiu,
kol užges dienelė vakarykštė...

*

Išėjau iš velnio. Pasileidau
aš pas dievą (o gal atvirkščiai).
Tik žinau, kad šioj kelionėj žemė aidi
ir ką mąsto eidami svečiai.

Gal nueisiu, gal ir nenueisiu,
bet galiu sakyti — jau buvau
Ir nuo svetimojo stalo vaisių
aš paragintas nedrąsiai ragavau.

Susigaudžiau: reikia savo stalo,
savo vaisių, savo, savo kelio,
ir išaikusio, ištroškusio praeivio,
einančio keliu tuo, kur jam reikia...

St. Petersburg, Fla.

Svarbu parašyti keletą eilučių apie pažangiųjų lietuvių organizacinę veiklą.

Žiemos sezonas baigiasi. Dar mėnesis kitas ir mūsų organizacijų nariai pradės ieškoti pavėsio šaltesniuose kraštuose. Tačiau iki šiam laikui St. Pete. oras gražus—nekarštas—į mūsų renginius dar vis atsilanko gražios publikos.

Balandžio 3 d. savoje salėje įvyko klubiečių mėnesinis susirinkimas. Jį pravedė Klubo prez. V. Bunkus. Tylos minute pagerbta mirusi Klubo narė Petronėlė Simėnienė.

Klubo valdyba bei renginių komisija pateikė pranešimus iš Klubo veiklos. V. Bunkus pranešė kad Klubo renginiai praėjusį mėnesį buvo sėkmingi. Taip pat padėkojo klubiečiams už sutvarkymą salės vidaus. Pabaigus susirinkimą šeimininkės pateikė skanius pietus. Po pietų V. Bunkus pranešė kad šiandien turėsime koncertine programą, kad turime viešnią solistę Aldoną DeVetsco iš Westlake, Ohio. Pristatyta Aldona ir akomponistė Helena Janulytė. Aldona gražiai padainavo keletą dainų solo. Po to dainavo duetus su solistu Stasiu Kuzmicku.

Aldona turi švelnų ir gerai valdomą balsą. Solo ir duetai koncerto dalyvius žavėjo, gausiai plojo.

Koncertą pabaigė Dainos Mylėtojų choras vadovaujamas Helenos Janulytės.

Tą pačią dieną mūsų organizacijų darbuotoja Bronė ir Juozas Vaitkai paminėjo savo gimtadienius. Ta proga jie pobūvio dalyvius pavaišino taurėmis stipriosios. Jiems sudainuota linksmo gimtadienio ir ilgiausių metų. Solistas Stasys Kuzmickas padainavo solo. Savo dainą taip pat skyrė B. ir J. Vaitkams.

Sekė šokiai iki vėlaus vakaro.

KUOPOS VEIKLA

Balandžio 10 Lietuvių Piliečių salėje įvyko LLD 45 kp. susirinkimas. Jį pradėjo kuopos pirm. S. Kuzmickas.

Tylos minute pagerbta mirusi kuopos narė Petronėlė Simėnienė. Susirinkimą pravedė Adelė Pakalniškienė. Valdyba bei renginių komisija pateikė pranešimą iš kuopos veiklos. Kuopos pirmininkas Stasys Kuzmickas pranešė, kad kuopa gerai veikia. Nariai su valdyba kooperuoja, naujų narių įsirašė: Richard Janulis, Virginia Wott ir Mary Coletta.

Buvo nutarta gegužės mėnesį pagerbti mirusiuosius kuopos narius per "Laisvę" ir "Vilnį" ir paramos laikraščiams paskirta po $25. Taip pat nutarta nuo LLD 45 kp. pasveikinti New Yorko Aido chorą jo 70 metų Jubiliejaus proga ir paramos chorui paskirta $70.

PRANEŠIMAS

Gegužės 8 d. įvyks LLD 45 kuopos susirinkimas ir Motinos Dienos minėjimas, 314—15 Ave. South. Prašom visus dalyvauti. **V. Bunkienė**

Remkite Laikraštį "LAISVĘ"

LDS Lodge #1 — Ozone Park, N. Y.

The meeting of Sunday, April 18, 1982 was opened at 2:20 in the afternoon by the President Eva Mizara. This meeting, as was the previous one on February 7th, was held in conjunction with Lodge #13. All officers were in attendance except Vice-President Adam Stupur, who had informed the President that it would be impossible for him to be present because he would be out of town.

Nellie Venta, Financial Secretary reported that August and Natalia Ieõmanta's 20 Year Endowment Policies had matured in March and that of the present 53 present members in the Lodge, 48 are paid up for the whole year and that the five unpaid ones are being contacted. She reported that a profit of $18.54 was realized from the Raffle at the last meeting and that the Lodge treasury now has $116.18. Treasurer Anna Repsevich agreed with the report.

Ballots were passed out to all members for the election of candidates to the General Executive Board. They were collected and tallied by Eva Mizara and Anna Repsevich and submitted to the National Office.

The Lodge chose the four delegates that it is eligible to send to the Convention in Chicago. Those chosen are: Eva Mizara, President; Nellie Venta, Financial Secretary; Anastasia Buck, Recording Secretary and Adam Stupur, Vice-president.

It was decided to hold the next meeting Sunday, August 8th. A refreshment committee was chosen of four . . . Nellie and Paul Venta being the ones from Lodge #1. Nellie Shumbris of Lodge #13 offered to show her color slides of Lithuania.

A joint raffle was held and then Dr. Paul Pauliukas, a Vascular Surgeon,

DR. PAUL PAULIUKAS

from Vilnius, Lithuania gave a very interesting illustrated talk on vascular surgery and then answered from the floor in both English and Lithuanian.

Refreshments were served for which contributions were taken. **A. B.**

HOUSE FOR SALE

North Woodhaven—4 BR. Semi-det. Colonial Modern Kitchen and Bath. New Heat. Principles Only $55,000. 296-0257 (English speaking only)

SVEIKINIMAS

Nuoširdžiausi sveikinimai ir linkėjimai jums, gerbiamieji draugai laisviečiai, rašytojai "Tiesos" ir "Laisvės" skaitytojai Gegužės Pirmosios ir pergalės dienos gegužės 9-osios iš saulėtos Floridos proga.

Linkiu visiems geriausios sveikatos, sėkmės darbuose, neblėstančios energijos kovoje už taiką mūsų Planetoje ir visiems geresnio būvio pasaulyje žmonėms iki proletaro pergalės.

JONAS SMALENSKAS
Miami, Fla.

Sekmadienį, gegužės 2 d. Aido Choras kviečia visus dalyvauti Aido Choro 70 m. jubiliejiniame koncerte ir bankete

Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Koncertas prasidės 2 v. p. p.
Koncertui pasibaigus—banketas

Dailininko Roberto Feiferio meniškai padarytas Aido choro jubiliejaus transperantas puošia "Laisvės" salę.

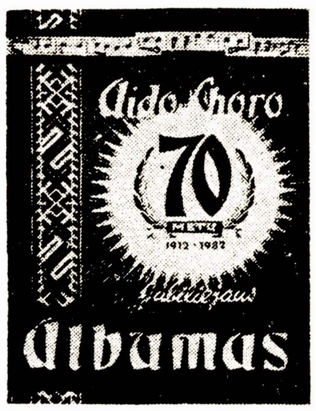

Taip atrodys "Aido" choro jubiliejinis leidinys paruoštas (dailininko—Roberto Feiferio).

DŽIUGIA ŽINIA—DAINUOS SOLISTAS V. DAUNORAS—JAM AKOMPONUOS P. BIKIONIS

NAUDINGAI PRALEISTAS SEKMADIENIS

Sekmadienį balandžio 18 d. įvyko Lietuvių Darbininkų Susivienijimo 1-mosios ir 13-osios kuopų susirinkimai. Diena buvo pavasariškai graži; žmonių į "Laisvės" salę prisirinko geras skaičius. Pirmosios kuopos pirmininkė Ieva Mizarienė susirinkimą atidarė ir pravedė.

Iš praėjusio susirinkimo protokolą perskaitė 13 kp. sekretorė Mary Mastropaolo. Protokolas vienbalsiai priimtas. Finansų raportus išdavė 1 kp. finansų sekretorė Nellie Ventienė, o 13 kp. Anne Yakštis. Vėliau buvo nuominuoti kandidatai į LDS Centro valdybą. Taip pat buvo renkami delegatai į L D S suvažiavimą, kuris šiais metais įvyko rugpjučio 20 ir 21 dienomis, Holiday Inn, Chicagoje.

Išrinkta trijų asmenų Komisija sekančiam susirinkimui ir parengimui, kuriame manome suruošti filmų rodymą. Tikimasi sukelti pinigų delegatams pagelbėti vykti į seimą.

Nesant daugiau reikalų pirmininkė I. Mizarienė susirinkimą užbaigė.

* * *

Elena Jeskevičiutė, 13 kp. pirmininkė perstatė daktarą Povilą Pauliuką, Vilniaus V. Kapsuko universiteto širdies ir kraujagyslių chirurgą, kuris šiuo laiku stažuojasi New York University ligoninėje.

Elena paklausė susirinkusiųjų, kuria kalba jie pageidautų, kad daktaras kalbėtų—angliškai ar lietuviškai.

Dauguma susirinkusių buvo čia gimę, tad jie pageidavo kad kalbėtų angliškai. Daktaras gerai kalba angliškai. Jis išsamiai išaiškino širdies ir kraujagyslių ligas, panaudojo skaidres, kad žmonės geriau tų ligų poveikį žmogaus sveikatai suprastų. Skaidrių tvarkymą ir rodymą tvarkė Algis Bukas.

Daktarui P. Pauliukui didelis ačiū už paskaitą.

Mes seniai beturėjome paskaitų apie žmogaus sveikatą.

Po paskaitos moterys paruošė užkandžių ir kavutės. Visuose buvo gera nuotaika.

P. V.

Iš Niujorko Moterų Klubo veiklos

Balandžio 20 "Laisvės" patalpose įvyko Moterų Klubo susirinkimas. Oras pasitaikė tikrai pavasariškas, todėl ir narių susirinko skaitlingai. Susirinkimą pradėjo pirm. Ieva Mizarienė.

Kadangi susirinkime dalyvavo viešnia, įžymi veikėja ir ilgų metų Klubo pirmininkė Katrina Petrikienė, tai ji ir buvo pakviesta susirinkimą pravesti.

Drg. Petrikienė savo įžanginiame žodyje daug šiltų žodžių klubietėms skyrė už jų veiklą. Tuo pačiu ji papasakojo iš jos laikų veikimo, kada Moterų Klubas turėjo arti du šimtu narių. Buvo moterų neįgudusių, nedrąsių, bet vėliau tos pačios jau buvo veikėjos, darbavosi ne tik Moterų Klube, bet ir kitose organizacijose.

Drg. Petrikienės prisiminimai ir ilgų metų patirtieji įspūdžiai paliks visam likusiam jos gyvenimui.

Susirinkimas tęsėsi. Praeito susirinkimo protokolą perskaitė užrašų sekretorė Nastė Buknienė. Protokolas priimtas. Pirm. Ieva Mizarienė raportavo apie "Laisvės" dalininkų suvažiavimą, ji pareiškė, kad, nors dalininkų dalyvavimas nebuvo skaitlingas, bet visų buvo pareikštas noras ir linkėjimai, kad "Laisvė" kuoilgiausiai gyvuotų.

Finansine parama laikraščiui gražiai laisviečiai pasirodė. Aukojusiųjų buvo paskelbti "Laisvėj". Ji taip pat padėkojo dviem klubietėm,—S. Stasiukaitienei ir A. Rainienei, kurios padengė banketo išlaidas.

Finansų sekretorė S. Stasiukaitienė ir iždininkė N. Ventienė raportavo apie Klubo finansinį stovį, kurį ir šiame susirinkime narės padidino. Jų raportai priimti.

Dovanų komisijos veiklą raportavo Onutė Babarskienė. Ji tvarko dovanas ir, progai pasitaikius, išleidžia išlaimėjimams, tuo padidina Klubo iždą. Jos raportas priimtas.

Pirmininkė I. Mizarienė taip pat priminė, kad mirusiųjų pagerbimo dieną, t. y. gegužės 30-tą bus ir mūsų mirusios narės pagerbtos per laikraštį "Laisvę". Ji taip pat ragino nares dalyvauti gegužės 1-osios eisenoj.

Drg. N. Ventienė minėjo, kad mūsų narės, ar dėl to, kad tolokai apsigyvenusios ar dėl nesveikatos, negali susirinkimuose dalyvauti, bet jos parašo laiškelį arba telefonu paskambina, pareikšdamos, kaip labai pasiilgsta draugių. Mes taip pat jų pasiilgstame.

Drg. E. Kasmočienė per Ventienę Klubui prisiuntė dvi gražias skareles išleisti laimėjimui.

Bendrai, mūsų moterys Klubo gerove rūpinasi.

Plačiai kalbėta apie branduolinių ginklų mažinimą išreiškiant protestais-peticijom. Pirmininkė praneš sekamam susirinkime, kiek galima glaudžiai dalyvauti šiame reikale.

Nutarta pasveikinti Aido Chorą 70 m. su Jubiliejum $15 auka.

Mūsų garbės narė Genutė Raguotienė, gyvenanti Lietuvoje, pergyveno sunkią operaciją. Klubo narės jai siunčia gilią užuojautą ir linki greit susveikti.

Šiame susirinkime aukojo Klubui M. Stripeikienė $5.00 ir P. Kalando $3.00. Joms labai ačiū.

Po susirinkimo mus pavaišino N. Ventienė ir Onutė Babarskienė. Joms dėkojam.

Iki sekančio susirinkimo—gegužės 18 d. **N. Buknienė**

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Kazimera Bukčienė

Mirė 1966 m. gegužės 4 d.

Dideliu gailesčiu širdyse prisimename mūsų mylimą žmoną ir mamytę.

Ilsėkis ramiai, mieloji.

Vyras—CHARLES BUKČIUS
Sūnus ir marti—ALGERD IR SYLVIA BUKAS

SVEIKINA AIDO CHORĄ

Anne Yakstis (Vaznytė) sveikina Aido Chorą, jo 70-ies metų jubiliejaus proga, aukodama $70. Anne auką skyrė prisimindama savo mylimą vyrą Frank Yakštis, kuris buvo aktyvus aidietis, menininkas—turėjo gerą boso balsą. Frankis Aido Chorui yra atlikęs daug gražių ir didelių darbų. Jis pasižymėjo dainavime, muzikiniuose veikaluose-operetėse, kurias Aidas buvo paruošęs kaip—"Spartakas", parašyta Rojaus Mizaros, "Karnevėlio varpai", "Cigonai" ir kitos. Jis taip pat dainavo Prano Pakalniškio vyrų grupėje.

Frank Jakštis buvo talentingas, kaip poetas ir jis išvertė keliolika Tarybų Lietuvos poetų iš lietuvių kalbos į anglų eilėraščių.

Labai gaila, kad Frank dar būdamas jaunas, vos 54 metų,—mirė. Po jo mirties Onutė surinko visus vyro eilėraščius ir išleido poemų vertimų knygelę.

Anne Yakštis taip pat yra dainavusi Aido Chore. Ji Lietuvių Darbininkų Susivienijime dirbo 44 metus, pastaruoju laiku eidama Centre sekretorės pareigas, o dabar iždininkės.

* * *

Niujorko Lietuvių Moterų Klubas sveikina Aido Chorą aukodamas $25. Mūsų parengimų nuolatinis lankytojas John York Chorą sveikina aukodamas $10.

Už sveikinimus ir aukas širdingai dėkojame.

Aidietis P.

BRIEFS

New York Aido Chorus is ready for the big day—70th Anniversary. Our last rehearsal went very well. Attendance was good and everyone did his best to memorize the songs and pay attention to our teacher.

At the coffee table we mainly discussed how to welcome our out of town participants and also guests from Lithuania. We are meeting with them Saturday before the concert and many chorus members pledged to make food. This time Nellie Shumbris donated home made apple pie and Adele Lupshevice her famous apple cake for the table. Thanks to all who have made our meetings pleasant. See you Saturday 2 o'clock.

* * *

There is an opportunity to show that the people of the United States seek peace and a future for the world, and will not be deterred by politically motivated horror stories. The Second U.N. Special Session on Disarmament will convene on June 7th, 1982. Only one thing is required for disarmament: agreement between the U.S. and the U.S.S.R. To help mobilize opinion for the Special Session, the National Council of American-Soviet Friendship is holding a Rally for Peace, Disarmament and Social Progress on May 7th, 1982 in Carnegie Hall, 57th Street and Seventh Avenue, at 8:00 P.M. Speakers will include Anne Braden, Harry Bridges, Ossie Davis, Rep. Parren Mitchell, Pete Seeger and others.

* * *

Women tackle more do-it-yourself projects around the home than men do—and they're better at it, according to recent studies.

* * *

A lifesaving heart drug is being shunned by American pharmaceutical companies, charge top medical experts.

* * *

A reception was held for a tourist group from the Soviet Union Thursday, April 29, at 8 p.m. at The New York Society for Ethical Culture, 2 W. 64 Street (off Central Park West) Ceremonial Hall, 4th floor.

In that group were:

The Secretary of the USSR-USA Friendship Society; A physician from Lithuania; An economist from Estonia; A scholar from the Tbilisi State University; A city councilman from Leningrad; A deputy chairman of the city council of Kaunas, Lithuania; A historian from the U.S. and Canada Institute; A surgeon from Tajikistan; A deputy chairman of the city council of Guriev, Kazakhstan; The Editor-in-Chief of the Tajikistan Soviet Encyclopedia and 14 more.

* * *

Besides New York Aido Chorus annual concert in Spring is May Day celebration. Lithuanians can be very proud of the history of their participation in that holiday. Earlier years very large group of us showed up in May Day parade with floats. Laisve's editor Anthony Bimba never missed a May Day except the last two years. And there are many others you could always see in Union Square every year—George Warreson, Karl Bender, Adele Rainis, Ilse Bimba, Naste Buck, Roy and Eva Mizara, Paul and Nellie Venta and many others. Stefanija Sasna I believe didn't miss a May Day ever when she was still in the United States. She and her husband Guzes left years ago and lived the last years of their lives in their beloved birthland Lithuania.

We have many memories from May Days and we cherish them dearly. **Ilse**